

ST. OLAV

Julen 1989

Innhold:

3	Hodestups inn i 90-årene	<i>UKJ</i>
4	Fra adventsliturgien	
4	«Lyset skinner i mørket, og mørket kan ikke gripe det»	<i>E. D.</i>
5	Fra julens liturgi	
5	Jolesekvens	<i>Oversatt av Ragnhild Foss</i>
6	Gregoriansk sang i Nidarosdomen	<i>Helge Erik Solberg</i>
9	En ordensstifter er død	
10	En varm sjel har forlatt Stavanger	<i>Eldri Espedahl Storhaug</i>
13	En film – og en samtale	
14	En nådeløs verden	<i>Fra Arbeiderbladet</i>
14	Heder til Anne-Lisa Amadou	
15	Register 1989, årgang 101	
19	Fødsel og død – utfordring til dagens mennesker	<i>Fra L'Osservatore Romano</i>
20	Den katolske kirke i DDR: Sent – men godt?	<i>UKJ</i>
22	Om faste liturgiske former	<i>Fra Kirke og Kultur</i>
23	Fra liturgien på Festen for Herrens åpenbaring	
24	Gregoriansk korstog i Sovjet	<i>Dordi Glærum Skuggevik</i>

OLAV

3

Hodestups inn i 90-årene!

Verdenshistorien har satt opp tempoet i Europa for tiden. Og ikke nok med det! Den har gjort saltoer og volter med c-momenter av type utrolig! Hva har ikke vårt gamle Europa opplevd i det siste? Stivbente og maktglade ideologer som i årtier har tråkket på mennesker og rettigheter - med *Gulag* og *KGB* og *Stasi* som riset bak speilet overfor obsternasige undersåtter - har falt på sine gjerninger, tvunget i kne av fredelige folkemengder med lys i hendene og med krav om medbestemmelse og frihet i et ærligere samfunn på leppene. De baltiske land, Polen, DDR, Bulgaria, Tsjekkoslovakia - nå først "dages det, brødre, det lysner i øst," som det heter i en misbrukt strofe. Fidel Castros sukk nylig om at "det er sørgelige ting som skjer i de andre sosialistiske land for tiden", er i bedrøvelig utakt med det beste i tiden.

Vi har vel hatt tårer i øynene, noen hver, over de biter verdenshistorie vi har fått oppleve via TV-skjermen. At dette skulle skje - i vår tid! Og det attpåtil i et år som i utgangspunktet ikke syntes eslet til stort mer enn minneord over en revolusjon av noe tvilsomt rykte og over en krig av entydig demoniske dimensjoner. Så ble det i stedet året da den nye polske statsminister *ikke* drog på den tradisjonelle signingsferd til Moskva, men på pilgrimsferd til Roma i stedet! Året da folk danset på en Berlin-mur for fall, og den kjente forfatter, taler og arrestant Vaclav Havel fikk tale *uten* å bli arrestert! Tale til hundretusener på selve Vaclav-plassen i Praha. I skrivende stund retter Michail Gorbatsjov på slipset for å begi seg til møte i Vatikanet med pave Johannes Paul II, "vår tids største intellektuelle", for å sitere Moskvapressen nylig. Europa og verden gnir seg i øynene.

Og et sted i Russland ligger kanskje en gammel ortodoks mor på kne i bønn for sønnen som er på Romaferd. . .

Selvsagt er vi klar over at dagningen i øst innvarsler en lang arbeidsdag - ikke *bare* for de spirende demokratier. Og selvsagt har vi i vår frihetsglede ikke glemt massakrene på Den himmelske freds plass i juni i år eller i Jerevan eller nå i El Salvador, eller glemt atomarsenaler og våpenhandel, skogsdød, de overfylte flyktingeleirene, U-landenes gjeldsbyrde og alt det andre som tynger tiden, europeiske lyspunkter til tross. Men vi øyner håp nå som frihet og rettferdighet har fått mer alburom i vårt gamle Europa - og spør spent: Hva blir det neste?

Det aller nærmeste "neste" er julen, lysets og håpets fest. Og den skal vi ta oss tid til å feire - uansett hvor spente vi er på 90-årenes fortsettelse på historien, eller hvor ivrige vi er etter å ta fatt på de store og små oppgaver vi som medmennesker, som européere og som verden står overfor. For det lille barn i Betlehem som lagdes i et krybberom, kom til vår arme jord blant annet for å minne om en form for frihet som både enkeltmennesker og folkeferd har hatt så lett for å glemme under slekters gang: frihet fra egoismen. *Den* friheten bør vi satse på for fullt i den spennende innspurten til det 3. årtusen som historien nå kaster oss hodestups inn i.

UKJ

*Allmektige og miskunnsrike Gud, la ikke det daglige strev
hindre oss i å løpe din Sønn i møte.
Gi oss del i din himmelske visdom, så vi kan bli
Kristi medarvinger . . .*

Fra kirkebønnen for 2. søndag i advent

4 «Lyset skinner i mørket og mørket har ikke kunnet gripe det»

«Jeg har en stor glede å forkynne dere,» sier engelen til hyrdene på marken. «I dag er deres Frelser født, her i Davids by; det er Messias, Herren». - «I dag» er også vår dag, og det er vår Frelser som forkynnes og derfor er også gleden vår glede!

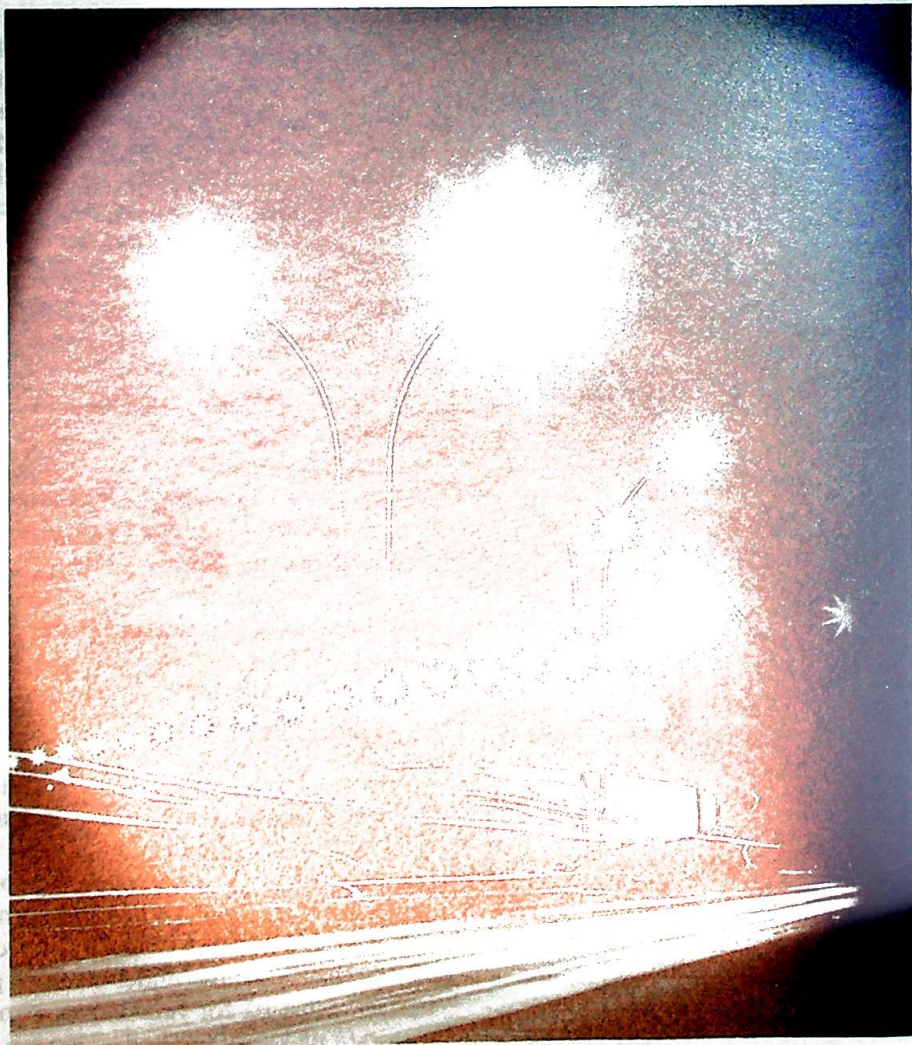
Men i samme øyeblikk som vi lar julens glede velle frem i oss, faller en mørk skygge over den. Vi kunne kalle det barnemordets skygge. Ikke før har vi åpnet hjerter og sinn for det gode, for «Gud er med oss,» så lyder en røst: Nei, det er slett ikke godt. Ondskaper er der like fullt. Krigen og hatet og undertrykkelsen er der. Og der er slett ingen fred på jorden. Uskyldige myrdes, barn lider. Sted og situasjon endres, men realiteten er visst nøyaktig den samme som på Jesu tid. Har vi lov til å tale om frelse i en slik verden, har vi lov til å glede oss?

Vi skal ikke flykte fra virkeligheten. Altfor ofte fristes vi til å feire julen som en idyll, som ikke skulle tåle realitetens harde klima. Tvertom, julens mysterium er Guds utfordring til det onde. Nettopp i denne «søte juletid», skal vi ikke lukke øynene for det negative. Vi skal slett ikke behøve å drømme oss bort. Dersom vi virkelig mener at Jesus er Emmanuel, Gud med oss, da skal vi ikke frykte onde krefter. Han er den sterkere. - «Og Lyset skinte i mørket, men mørket kunne ikke gripe det,» leser vi. Lyset kan ikke gripes av mørket. Mørket kan ikke få bukt med lyset. Lyset lyser! Sant nok, mørket er også der. Og paradoksalt nok: Det er først når

lyset lyser at mørket blir riktig mørkt. Kontrasten blir dess voldsommere. Lyset anklager mørket. Når lyset kommer til verden i Jesu Kristi person, da er det som mørket vokser seg sterkere. Det vil gripe, overvelde... Ikke desto mindre, vi skal ikke la oss imponere. Vi holder fast ved det Jesus selv sa, den gang han drev en ond ånd ut av en besatt: Det er ikke ved Beelsebubs hjelp at Beelsebub utdrives, men tvertom

tegn på at en som er sterkere enn ham, er kommet.

Dette «barn som er oss født, denne sønn som er oss gitt» har «herrevel-det lagt på hans skulder». Hans navn er «Veldig Gud, Evig Far og Fredsfyrste, og hans herrevelde skal være stort,» synger profeten Jesaias. Som Herre, hersker han. Han binder alle krefter, han holder alle ting i sin (barne)hånd. - La oss ikke

*Vår Gud har vist seg på jorden
og har hatt sin ferd blant menneskene.*

Bar 3, 38

5

ta feil. Dette spebarnet, dette sårbare lille kreet, er en liten Samson. Han skal vokse seg til å bli en kjempe. Han er en konge født, og han skal vinne sin kongekrone gjennom lidelse, kamp og seier. Alle fiender skal han legge under seg - også den siste, Døden. Og slik skal hans navn opphøyes over alle navn. Det skal stå glans om ham. Her i stallens tusmørke er ennå

skinnet svakt - et flakkende lys i verdens mørke. Men det skal vokse seg sterkere og sterkere, til det blir lik solen, som intet øye kan skue.

Når vi i dag betrakter dette barn som er oss født, ser vi i virkeligheten en helt ny verden blir til, en ny skapning unnfanges. Her, likesom innenfra, fra jordens midte, vokser en Guds rikes spire frem. I det

skjulte, som sennepskornet i jordens muld, som surdeigen i de tre skjegger mel, skal den trenge seg gjennom all denne verdens tyngsel og treghet. Ingenting skal kunne holde den tilbake, inn til en dag en ny himmel og en ny jord åpenbares. Fremdeles lever vi i forventningen. Vi skal aldri kunne håpe for meget, aldri glede oss nok!

E. D.

Jolehymne

Frå solarkome til solarglad
alt folk skal syngja sitt frygdekvad
for Kristus, kongen frå Himmerik,
som kom til jordi og vart oss lik.

Frå æva hadde han guddomsmakt,
men kom til oss i ei tenardrakt;
i syndeleggja hans skapning låg,
vår skapar ynktest då han oss såg.

Men ingen skyna kor rik ho var
den sæle møy som hans guddom bar,
ho hadde Himmerik i sin famn;
so stor ei lukke er utan namn.

Den høgste drotten han vilde bu
hjá ho som åtte den reine tru;
då ordet strøymde i Andens sus,
vart hjarta hennar hans tempelhus.

Ho fødte Sonen og mintest vèl
den glade bodskap frå Gabriel,
og han som høgt i si glede sprang,
då han fekk bodet i moderfang.

Ho svævde honom i krubbeseng,
på halm han kvilde som fatig dreng;
for han som fuglan' gjev mat og reir,
han trådde ikkje på jordi meir.

Med alle englar syng høgt i kor!
Syng jolekvadet dei song på jord,
då hjuringflokken, med' stjerna rann,
den gode hyrding på jordi fann.

*Fra «Latinske hymnor og sekvensar»,
på norsk ved Ragnhild Foss.
St. Olav Forlag.*

Oppfølging av pavebesøket

«Komitéen som har forberedt og gjennomført den økumeniske gudstjenesten i domkirken den 2. juni i år, har vært sammen og droftet oppfølgingen av denne spesielle og historiske gudstjeneste. Vi er alle enige om at en naturlig oppfølging ville være at bonnen om enhet fortsatt skulle ha en fast plass i domkirken. Vi ønsker derfor å innby til bonn hver første onsdag i måneden fra og med 1. november.» heter det i et brev til «de kristne menigheter i Trond-

heim kommune», undertegnet av Nidarosbiskopen Kristen Kyrre Bremer på vegne av en særdeles økumenisk komité som – i tillegg til ham selv – omfatter både domprost og klokker i domkirken, bispedommerådssekretær og baptist- og metodistprest samt apostolisk administrator Georg Müller fra katolsk side.

Bønnegudstjenestene begynner allerede kl. 7.30 om morgenen, tanken er at «mange på den måten kan delta for arbeidstiden». SØNDAGSBLADET

Hysteri, sier kardinal Hume

En «særegen form for hysteri» har brudt ut i kjøl vannet av at den anglikanske kirkes overhode, Robert Runcie, har hevdet at man bør «tenke på og også hilse velkommen» muligheten for å anerkjenne pavens primat, sier kardinal Basil Hume i et intervju med «Sunday Correspondent». Kardinalen mener anglikanere og katolikker må kunne komme til en form for enighet som anerkjenner pavens jurisdik-

Helge Erik Solberg: Gregoriansk sang

«Kirkelig Kulturverksted skal ha takk for at denne platen er utgitt,» skriver *Helge Erik Solberg* i sin anmeldelse av platen *Lux illuxit laetabunda* med *Choeur Grégorien de Paris*, innspilt i Nidarosdomen. Om melodier og fremførelse er «som for 800 år siden», er en annen sak - for hva er «autentisk» i gregoriansk sammenheng?

Her strides de lærde, og vår anmelder gir interessant innsyn i den striden, men konstaterer også: «Hvordan gregoriansk sang nå enn skal fremføres, så er *Lux illuxit laetabunda* en fryd for øret!»

For nesten hundre år siden - i 1891 for å være nøyaktig - kunne man lese et brev til redaktøren i et fransk musikk Tidsskrift. Innsenderen, som kalte seg VOX, foreslo at koret ved benediktinerklosteret St. Pierre i Solesmes (Frankrike) skulle få sin gregorianske sang innspilt på Edisons nyoppfunne fonograf. På den måten kunne mange få høre hvorledes Solesmes-munkene sang de gamle melodiene. Hvorfor ikke la andre kor gjøre det samme slik at

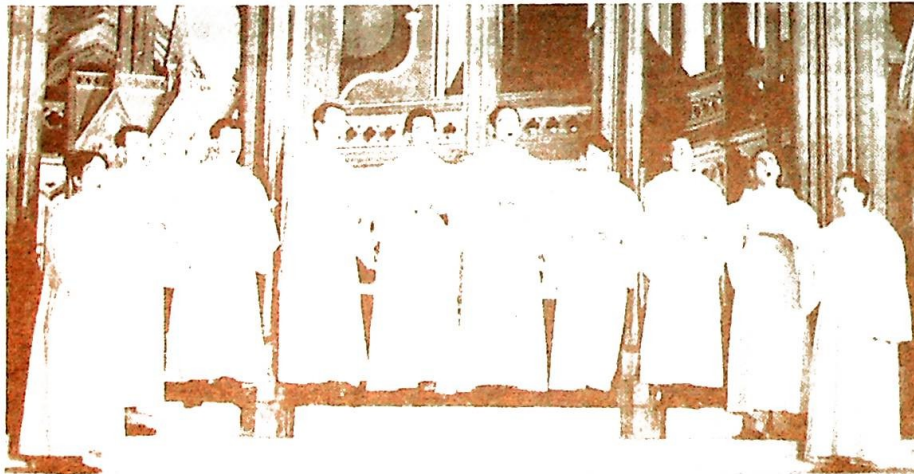
man kunne sammenligne? Idéen til VOX var profetisk. I 1904 inviterte pave Pius X til en kongress om gregoriansk sang i Roma. Fra denne kongressen finnes det en rekke gramfonoinnspillinger med mange av de korene som deltok. Siden den gang er det blitt innspilt et utall av plater med gregoriansk sang av kor fra hele verden.

Den platen som her skal omtales, føyer seg derfor inn i en lang tradisjon. Plattetittelen er hentet fra

åpningssangen i utvalget: «Lux illuxit laetabunda». For oss nordmenn er den kanskje det mest interessante ved platen. Denne sangen er nemlig en sekvens fra Olavsliturgi ved Nidarosdomen med en tekst som muligens er skrevet av erkebiskop Eystein. Den vakre melodien ble antakelig til på 1100-tallet. På platen hører vi sekvensen fremført i Nidarosdomen av Choeur Grégorien de Paris (en gruppe av ti menn) slik den ble sunget for 800 år siden.

Ja, stemmer nå det? Det ville være mer korrekt å si at vi hører koret synge denne og de andre melodiene på platen slik forskerne ved Solesmes-klosteret mener at man sang dem ved slutten av første årtusen.

Siden 1830-tallet har man i Solesmes samlet kopier av alle kjente håndskrifter med gregoriansk sang. De fleste manuskriptene er fra det 10. og 11. århundre, men melodiene er ofte mye eldre. Håndskriftene inneholder ikke egentlige noter, men neumatiske tegn som antagelig delvis er grafiske symboler for kor-dirigentens håndbevegelser. Fra disse manuskriptene har man rekonstruert de gamle melodiene til deres antatt opprinnelige form. Grunnprinsippet til Solesmes-forskerne har hele tiden vært en slags «statistisk metode». Siden melodifragmentene ofte viser forskjeller i de gamle manuskriptene, har man antatt at de hyppigst forekommende variantene er de mest korrekte. Det er disse rekonstruerte melodiene vi finner i de kirkelige sangbøkene som Solesmes-munkene har hatt hovedansvaret for: Liber Responso-

sjon som apostelen Peters direkte etterfølger, men som samtidig «legger enorm vekt» på den rolle de lokale biskoper skal ha. «Det er måten dette primat utøves på som er det avgjørende. Folk skremmes av tonen. Som biskop føler jeg ikke vekten av en monolitisk, autoritær person på toppen som lener seg over meg og stadig gir meg direktiver. Jeg føler at jeg har et enormt ansvar og ganske stor makt,» sier kardinal Hume.

Et sentralt spørsmål i dialogen mellom den katolske og den anglikanske kirke er synet på kvinnelige prester. Under møtet mellom paven og erkebiskop Runcie i Roma i september, sa paven klart fra at anglikanernes standpunkt med lokal selvbestemmelse på dette punkt, er en «alvorlig hindring» for enheten. Det er på det rene at erkebiskop Runcie ikke er noen varmhjertet tilhenger av kvinnelige prester.

ORIGINS

Rådgivning for tvangsprostituerte «Caritas» i bispedømmet Hildesheim har begynt et nytt virkefelt: et rådgivningskontor for utenlandske kvinner som er kommet til Vest-Tyskland ved tvangsprostituasjon, illegale ekteskap eller ved såkalt turistprostituasjon. Kontorets oppgave er å yde støtte i akutt nød og hjelpe kvinnene med å komme seg ut av prostituasjonen.

KNA

i Nidarosdomen

7

rialis, Liber Usualis, Graduale Romanum og hva de nå heter elle sammen.

Mange har imidlertid kritisert Solesmes-metoden fordi den standardiserer mer enn det som er rimelig. Er det sannsynlig at samme melodi ble sunget likt i alle land og i hele perioden fra tidlig middelalder til det 11. århundre? Resultatet av arbeidet i Solesmes er blitt et gjennomsnitt av mange musikalske dialekter, et slags gregoriansk «nynorsk» eller som en engelsk kritiker uttrykker det: «Solesmes-tradisjonens sanggjengivelser er kunstige 'innsamlings-produkter':

De representerer ingen epoke og ingen lokalitet.» Selv om Solesmes-utgavene er historisk noe tvilsomme, har de imidlertid stor nytteverdi i kirkelig sammenheng. Til liturgisk bruk har man behov for standardiserte utgaver av den gregorianske melodiskatten. I så måte har arbeidet ved Solesmes hatt stor betydning i Kirken. Dessuten var både utgavene og fremføringsmåten en enorm forbedring i forhold til det Kirken hadde i århundrene etter renessansen.

Bortsett fra Olavs-sekvensen kommer alle melodiene på platen fra Solesmes-utgaver (med fine faksimiler i den lille boken som er vedlagt platen). Det vi hører, er altså «nynorsk»-versjonene.

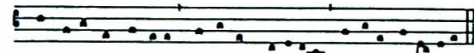
La oss godta det. Men så kan vi spørre: Blir melodiene virkelig sunget slik man sang for 800 år siden eller tidligere? I de 160 årene Solesmes-gruppen har gransket den gregorianske melodiskatten, har man også gradvis endret syn på hvorledes sangene skulle fremføres.

LUX ILLUXIT LAETABUNDA

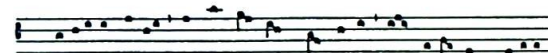
Sekvens fra Olavs-liturgien
Séquence de l'office de St. Olav
Sequence from the Liturgy of St. Olav

1. Lux illúxít laeta- bûnda, lux illústris, lux lu-cûnda, lux digna praecó- nio.

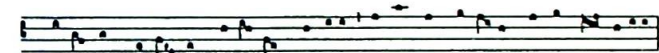
2. In soléne gáudium prorúpat fidéllum sincéra devó- tio.

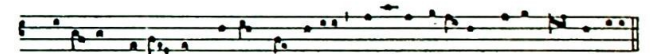
3a. Gloríusus hódie Christi mar-tyr gló-riæ, su- blímá- tus sóllo.

3b. Pro acérenis brévia commutá- vit gáu- dia, fé- licí- com- mércio.

4a. Insf- gnis mártý- ris insf- gnis glória, dulcis est gáudí- l, dulcis ma- téria.

4b. Insf- ste cantí- cís, mater Ec- clésia, caelésti líbú- lo, tange cae- léstia.

De mange skrifter som klosteret har publisert, gjenspeiler denne utviklingen. Vi kan også lytte til de mange plateinnspillingerne Solesmes-koret har laget fra 1930 til i dag. Nå er det vanlig å skjelne mellom en eldre og en nyere Solesmes-praksis med et skille mot slutten av 1950-tallet. Omslaget skyldtes studiene til Dom Eugène Cardine. Hans bok «Sémiologie Grégorienne» (Solesmes, 1970) regnes som grunnboken for den nyere Solesmes-tradisjonen.

Så vidt jeg kan vurdere - jeg er ingen spesialist! - synger Choeur Grégorien de Paris i overensstemmelse med denne nyere fremføringspraksis, som avviker en del fra det man har vært vant til å høre i katolske kirker tidligere. Forskjelle-

ne er kanskje så små at mange ikke vil legge merke til dem. Men følg med i notene og lytt til hvordan koret f.eks. synger det som er notert med to eller tre kvadratnoter på samme tonehøyde. Tidligere ble dette sunget som en tone med dobbel eller tredobbel lengde. Nå mener man at slike melodifragmenter skal synges som gjentatte toner. Det gir sangene en elegant letthet, som blir overbevisende demonstrert på platen.

Er det så korrekt å synge slik Dom Cardine mener man skal? For kirkelig sang er det kanskje ikke avgjørende. Her er det viktigst at den funksjonerer godt liturgisk. Og det gjør den!

Likevel synes jeg spørsmålet om autentisitet er artig. Nå er det nes-

Aviser selger også verdier!

Et Spania-opphold har foranlediget noen tankevekkende sammenligninger mellom norske og spanske aviser: «Den viktigste forskjellen mellom spansk og norsk avis-kultur,» skriver journalisten Øyvind Johnsen, «er at spansk presse består av aviser, mens norsk presse i økende utstrekning domineres av underholdning, av Tivoliprogrammer!»

Selvsagt er nordmenn og spaniere ulike, sier han, men «jeg tror avstanden først og

fremst fins mellom norske og spanske avisfolk; hvilke forestillinger som er rådende om hva som er en avis.»

Øyvind Johnsen er ikke nådig i sin beskrivelse av utviklingen i den senere tid – i norske aviser i alminnelighet og et par Oslo-aviser i særdeleshet. Som etter hans mening har en tendens til å prioritere «skittprat om kjentfolk, og som overser det ene vesentlige spørsmålet etter det andre til fordel for salt eller søtt godteri.»

På lang sikt er dette en farlig utvikling,

mener han: «De tradisjonelle bærerne av verdier var hjem, kirke, skole, stat. I dag er musikkindustri, reklame, kabelfjernsyn og andre kommerser langt viktigere verdipredere.»

Vi har lest Øyvind Johnsens artikkel i Arbeiderbladet: «Selvmord i pressen» som er ikke unyttig påminnelse om at «aviser også selger verdier og holdninger og styrker, evt. svekker, normer, tendenser og problemstillinger.»

8

ten en mote å spille eldre tiders musikk på gamle, eller kopier av gamle, instrumenter og med historisk fremføringspraksis. Det kan virkelig være en opplevelse å høre en Mozart-symfoni spilt med glassklar klang fra gamle instrumenter, og slik man tror at man ville ha tolket musikken på 1700-tallet. På samme måte ønsker mange å synge gregorianske melodier på den opprinnelige måten.

Mange tror imidlertid ikke at Solesmes-skolens fremføringspraksis er autentisk i ett og alt. Antakelig bør man gi rom for større variasjon både når det gjelder rytme, ornamenter og stemmebruk. Mange har forsøkt å gå andre veier. Særlig kjent er innspillingene til Schola Antiqua of New York, som synger med helt annen rytme enn den vi hører på platen fra Nidarosdomen. Andre kor har en enda mer avvikende sangstil. Noen har til og med studert og etterlignet arabisk sang. Begrunnelsen for det er at noen hevder at mange melodifragmenter (neumer) opprinnelig har vært raske ornamenter av samme type som i nær-orientalsk musikk.

Choeur Grégorien de Paris har sannsynligvis også for moderne stemmebruk. De synger for «pent» til at det er historisk korrekt. Tidligere tiders stemmebruk var nok svært forskjellig fra vår. Noen tror at den var mer lik den brekende sangmåten som man kan høre i øst-europeisk folkemusikk.

Hvordan gregoriansk sang nå enn skal fremføres, så er «Lux illuxit laetabunda» en fryd for øret og et fremragende eksempel på sang etter Solesmes-tradisjonen. Platen inne-

holder i alt 16 sanger hentet fra forskjellige deler av tidebønner og messe-liturgi. Fordelen med et slikt variert utvalg er at man får eksempler på mange ulike melodyper.

Personlig synes jeg det er synd at man har skutt inn seks orgelimpromprovisasjoner av Henning Sommerro. På en lang konsert vil sikkert slike orgelstykker gi en behagelig avveksling, men på platen har de ingen funksjon. Jeg ville heller ha lyttet til en egen plate med Sommerros fine improvisasjoner. Vanligvis har jeg liten sans for mange organisters improvisasjoner under messen - det er visst blitt en mote å spille fritt! De færreste har evne til å lage noe bedre enn likegyldig og forstyrrende kling-klang. Sommerro synes å være en unntakelse.

Rent innspillingsteknisk er platen nesten lytefri. Nesten, fordi etterklangen i Nidarosdomen er litt i lengste laget. Dette er noe overraskende. I plateteksten leser vi at koret ønsket å synge inn sin neste plate i Nidarosdomen fordi den - etter deres mening - har en unik akustikk for gregoriansk sang. Den lange etterklangen gir sangen en fin dybdevirkning; vi hører at det blir sunget i et stort kirkerom. Ulempen er et litt grøtet lydbilde.

Kirkelig Kulturverksted skal ha takk for at denne platen er utgitt. Den anbefales!

Lux Illuxit Laetabunda

Choeur Grégorien de Paris (sang)

Henning Sommerro (orgelimpromprovisasjoner) FXLP/MC/CD 80

Kirkelig Kulturverksted, Oslo 1989

Fåes i St. Olavs bokhandel. Red.

Modig pave i Øst-Timor

Under sin Asia-reise nylig besøkte paven også Øst-Timor, og verdens oppmerksomhet ble for en kort stund rettet mot den lille øya som engang var en portugisisk koloni, men som de siste 14 år har lidd under blodig indonesisk okkupasjon og vært nærmest utilgjengelig for utlendinger. Rapporter om indonesiske militæres mange brudd på menneskerettighetene på Øst-Timor er blitt smuglet ut; det tales om folke-mord.

«Vestmaktene har ikke hatt særlige vankeligheter med å ignorere disse opprørende rapportene. Øst-Timor er nærmest et attergløyme fra kolonitiden, mens det mektige Indonesia, et av verdens største land befolkningsmessig sett, representerer et viktig bolverk for vestlig innflytelse i det syd-østlige Asia. Paven valgte å legge slike diplomatisk hensyn til side og la bevisst veien om Øst-Timor for på den måten å tvinge verden til å se den brutalitet indoneserne står for,» skriver *The Tablet* i sin kommentar til saken.

Bare noen timer etter at paven hadde velsignet de vel 100.000 som var til stede ved messen i hovedstaden, ble åtte mennesker henrettet. Deres «forbrytelse» var at de sammen med en gruppe på vel 40 hadde banet seg vei frem til paven med bannere og slagord om frihet for sitt land. Sammen med slagordene lød også gjentatte «Viva il papa» for å understreke at demonstrasjonen ikke var rettet mot paven. Politiet rykkes straks ut og arresterte en del av demonstrantene, mens andre flyktet inn i biskop Carlos Belis residens. De arresterte - en del av dem katolske studenter - ble torturert og tvunget til å underskrive falske forklaringer. Og åtte ble altså raskt henrettet. Både biskop Beli og paven har sendt protester til den indonesiske regjering over ugjerningene, melder *The Tablet*.

Det harde livet

«Det finnes utrolig mange flotte og sterke mennesker blant dem vi andre betegner som herbergister. Eller uteliggere. Eller UFB – uten fast bopel.» – Uttalelsen kommer fra Aage Müller-Nilssen. Han vet hva han snakker om, for han er generalsekretær i Kirkens Bymisjon og kjenner mange av disse karene:

«De lever et hardt liv. De fryser, sulter til tider, plages av mange slags sykdommer, blir sett ned på og hånet av folk som synes de er utvekster på samfunnet. Er det ikke selyforskyldt og selvvalgt, kanskje? Om de bare sluttet å ruse seg på allverdens fanteri, ville livet fort bli bedre, ikke sant?»

Hva var det han sa, Mesteren, i en

situasjon der han ble stilt overfor en som hadde levd seg ut av det gode selskap og det ryddige liv? Den av dere som er uten skyld, kan kaste den første stenen. Det ble ingen stening, for under Jesu øyne gikk alle i seg selv.»

BYMISJONÆREN, INFORMASJONS-
BLAD FOR KIRKENS BYMISJON

En ordensstifter er død

9

Et utrolig begivenhetsrikt liv tok slutt den 6. november i år da Lille Søster Magdeleine døde, 91 år gammel. «I begynnelsen tenkte jeg ikke et øyeblikk på å stifte en orden,» fortalte hun i et intervju for få år siden, «jeg prøvde bare å praktisere mitt eget personlige kall ved å følge Broder Charles' kall. Jeg tenkte vi kunne bli en liten gruppe på fem-seks personer som skulle bo i telt blant Saharas nomader, det var jo i Saharas ørken Charles Foucald hadde levd som eneboer. Nomadene forekom meg å være de fattigste blant fattige, dessuten mennesker som det var særlig vanskelig for kirken å komme i kontakt med...

Alt jeg har gjort, har skjedd i lydighet mot kirkens representanter, hva enten det har vært i Algerie, Sahara, Frankrike eller i Roma. De har alltid sett med vennlighet til mitt arbeid, men har nok undertiden smilt i det skjulte og vært litt bekymret over at alt skjedde så raskt. I 1953/54, femten år etter at jeg hadde begynt, reiste jeg verden rundt for å utbre Broder Charles' budskap og grunnlegge samfunn av Små Søstre som ville vidne om Guds kjærlighet til mennesker og gi glimt av håp til de fattigste og mest forlatte.»

Nå er «Jesu Små Søstre» spredt verden over. De slår seg gjerne ned blant mennesker som har det spesielt vanskelig, og er sviktet av omgivelsene. Vi finner dem f.eks. blant minoriteter som nomadene i Algerie, eskimoer på Grønland og indianere i Mexiko. Men de finnes også i slumkvarterer, blant arbeidere i storbyer og i landbruket, f.eks. i Afrika. Deres kall er - som i alle

Søster Magdeleine sammen med den nåværende hovedansvarlige for kongregasjonen, søster Iris Mary (t.h.) og søster Jeanne, en av de aller første småsøstre.

ordenssamfunn - å vie sitt liv til Gud, men De Små Søstre vil leve mest mulig som vanlige mennesker. Derfor tar de et hvilket som helst arbeid, men vil alltid være å finne blant de lavlønnete.

«Fattigdom betyr først og fremst sosial fattigdom,» sier Lille Søster Magdeleine, og viser til Jesu kår som en arbeider i Nasaret. «For oss betyr fattigdom å dele det liv som fattige mennesker lever. Et kontemplativt liv midt i verden, som vi sier det i dag, når vi vil karakterisere oss selv.»

Nylig kunne «Jesu Små Søstre» feire sitt femtiårs jubileum. Det var i 1939 at «La Fraternité des Petites Soeurs de Jésus» ble stiftet i Sahara, seks år etter at kongregasjonen «Jesu Små Brødre» hadde sett dagens lys. I løpet av et langt liv

har søster Magdeleine opplevd kirkehistorie på nært hold: «Jeg har sett store forandringer i kirken under ni paver fra Leo XIII til Johannes Paul II. De har alle ønsket å gjøre kirken mer nærværende i verden og mer oppmerksom på menneskets verdighet. Hva jeg håper for kirken, er at den fortsetter å være alles kirke og likevel mer og mer de fattiges kirke, for dem elsket Kristus på en ganske særlig måte. Gid kirken mer og mer vil åpne sine dører for andre kirker og bli mer og mer barmhjertig mot alle syndere og, likesom Kristus, by både ikke-troende og forfølgere velkommen.»

Til Norge kom De Små Søstre i femti-årene: til Oslo i november -53, til Hammerfest i -59. ●

Kirken og de utviklingshemmede

Kirken er totalt uforberedt når de psykisk utviklingshemmede overføres til kommunene i 1991. Det er knapt et menighetsråd som har konkrete planer om å gjøre noe for dem, skriver Siv Ellen Omland i Vårt Land. — «Ansett omsorgsprest som kan aktivisere all den godvilje som finnes i menighetene,» sier Svein Holberg i Hisøy. Han er selv prest og far til en datter med

Downs syndrom som «ekspertisen» nærmest dømte til døden da hun ble født. I dag er Benedicte — navnet betyr «den velsignede» — ni år, kan nesten lese, kan høymesseliturgen og en mengde salmer utenat og er «familiens solstråle». Det er viktig at Kirkemotet tar opp spørsmål om abort og genetikk, men «kan den samme kirke glemme handicappede barn eller foreldre som valgte å føde dem?» spør Holberg.

Kommet for å bli

De ortodokse kirker i Vest-Europa ønsker å etablere flere kirkelige sentra for sine troende og egne utdanningssteder for prester og religionslærere. Det trengs om de ortodokse menigheter skal overleve i Vest, kom det frem under en konferanse om «Kirke for innvandrere og flyktninger» i Vest-Tyskland for en tid siden. De ortodokse kirker håper på støtte til dette arbeidet både fra katolsk og evangelisk hold. KNA

Pater Alex Kons har forlatt Stavanger - etter 12 år som sogneprest. «I Stavanger har han fått en enestående posisjon som brobygger mellom katolske innvandrere. . . og vært frontfigur når det gjelder asylsøkeres rettigheter,» skrev Eldri Espedal Storhaug i Stavanger Aftenblad - hun intervjuet den avholdte sogneprest før han satte kursen for «hjemlandet USA». Et intervju som St. Olav med glede - og forfatterens tillatelse - bringer videre.

For tiden spiser han vietnamesisk mat nesten hver ettermiddag. Vietnamesiske flyktninger i Stavanger er fortvilet over at sokneprest Alex Kons skal flytte fra dem. De vil trygle og be hans overordnede i USA om å få ham tilbake. For dem er den katolske pateren en klippe de har forankret seg til. Selv de vietnamesiske buddhistene følger med til den katolske kirken.

Selv smiler Alex Kons sitt godmodige smil og glimter i trofaste hundeøyne. Allerede for to år siden var det bestemt at han skulle forlate Stavanger. En prest skal ikke bli for lenge på ett sted. Men han ble bedt om å fullføre utbyggingen av nytt menighetshus i Stavanger. Nå viser det seg at Kannik-utbyggingen likevel ikke vil rasere det gamle menighetshuset. Dermed er Alex Kons klar til å forlate byen 5. september.

- Det skal bli godt å få litt mer kontakt med familien. Det er nødvendig det også, sier han og tenker på storfamilien i Appleton. Wisconsin. Fram til mai skal han være freelance-prest i «fødeegnen», som han sier med bløt dansk aksent fra tiden på Grønland og Færøyene. - Eller kanskje dere vil kalle det et

sabbatsår, tilføyer 60-åringen og røper at han også vil ta seg tid til spanskstudier. Det har vært frustrerende ikke å kunne tale spansk til de chilenske katolikkene i Stavanger.

Til våren skal han vikariere noen måneder i sitt gamle prestegjeld på Færøyene. Da lover han å ta turen innom Norge igjen. Deretter er han åpen for nye oppdrag.

... jeg har hatt mine beste år i Stavanger ...

- Er du blitt lei av Stavanger siden du nå vil flytte?

- Nei, jeg har hatt mine beste år i Stavanger. Jeg har ikke selv bedt om å slutte her, men mine overordnede har satt en grense. Det blir Ellert Dahl som overtar etter meg ett års tid framover. Han har allerede hjulpet meg i to år, forklarer Alex Kons.

Den katolske pateren kan se tilbake på en rivende utvikling siden han kom til Stavanger i 1977. Menigheten er blitt firedoblet og teller nå 2600 medlemmer fra Hauge sund til Moi. Kirken har bare 200 sitteplasser, men 400 sjeler smelter sammen under 11-messen søndag

formiddag. - Du vet vietnameserne er små, sier han med et glimt i øyet.

... innvanderne symbol på kirkens universalitet ...

St. Svithun Katolske Kirke er de siste 10-15 år blitt en samlingsplass for store innvandrergupper. Først kom olje-franskmenn, engelskmenn og amerikanere. Senere kom 400 vietnamesere hvorav de aller fleste er katolikker. Chilenerne og polakkene er blitt betydelige grupper. Alt i alt er 46 nasjonaliteter representert i St. Svithun Katolske Kirke i Stavanger. I dag ledes menighetsrådet av en polakk. Her sitter også en vietnameser, en engelskmann, en øst-tysker. Riktig en sammensmeltning, helt i tråd med Alex Kons' intensjoner.

- Vi har også begynt med religionsundervisning for blandede nasjonaliteter. Det er viktig å integrere på denne måten, sier Kons.

- Hvordan holder du deg klar konfliktene mellom innvanderne?

- Konflikter eksisterer mest innenfor de forskjellige gruppene. Jeg forsøker å balansere mellom dem. Det krever en del strategi. Vi

Vær glad i sopp — og lev lenge!

Verdens eldste kapusiner munk, italienske Fortunato Sommadossi, har nylig feiret sin hundreårsdag i sitt kloster i Trento (Nord-Italia). Broder Fortunato sier at to ting har hjulpet ham til å bli så gammel: Min kjærlighet til den italienske katolske filosof Antonio Rosminis liv og virke, og dernest min lidenskap for soppstaking — og etterfølgende fortæring.

CATHOLIC HERALD

Vatikanets biblioteks-katalog på EDB

Vatikan-bibliotekets nye computer-katalog ble nylig åpnet for offentligheten. Ifølge Vatikanets pressebyrå kan man nå få EDB-utskrifter på over åtte hundre tusen originaltitler.

Systemet gir ikke bare mulighet for katalogisering av trykt materiale, det er også planlagt å la opplysninger om hånd-

skrifter, arkiv-dokumenter, mynter, medaljer og kunstgjenstander inngå i registreringer. Det er også mulig å koble seg til de større europeiske og nord-amerikanske biblioteksregistreringer.

Vatikanets bibliotek benyttes regelmessig av forskere fra hele verden. Siste år har tre tusen forskere benyttet seg av biblioteket. KIPA/Katolsk Orientering

forlatt Stavanger

11

Foto: Pål Christensen, Stavanger Aftenblad.

må unngå dobbelbooking, sier Kons.

- Dette mangfoldet er et symbol på kirkenes universalitet. Vi dekker hele jorden og alle folkeslag. Jeg trives med å hjelpe asylsøkere og flyktninger, og jeg vil savne dem, sier presten som hjalp chilenerne med lokaler til sin sultestreik og fikk det travelt med å håndtere mediene i ukene som fulgte.

På Færøyene engasjerte han seg i Amnesty International. I Stavanger fikk han så mange direkte henvendelser fra asylsøkere som banket på hans dør, at det har erstattet tidligere Amnesty-engasjement. Hans kontakt med den chilenske sultestreiken førte til at han var uten bil i en måned. Rutene ble knust og både for- og bakskjerm ble rampo- nert.

... vi må praktisere det vi preker...

- Hvorfor har du brukt så mye tid på asylsøkere og flyktninger?

- Vi må praktisere det vi preker. Kirken er opptatt av menneskerettigheter, fred og rettferdighet. Når noen banker på døren, er det vår plikt å hjelpe, sier pateren som likevel innrømmer at det har gått over stakk og stein noen ganger. Fire chilenerne ble til 24 under sultestreiken i kirkenes menighetshus.

- Hvorfor har du arbeidet for fellesgudstjenester med lutheranere i Stavanger?

- Vi må prøve å realisere Jesu ord om å være én hjord med én hyrde. Det er menneskene som har splittet kirken. Jesus ba om enhet. Vi må forsøke å samle kirken igjen. Des-

Ørtodokse kirker i Vest-Europea kommet for å bli

De ortodokse kirker i Vest-Europa ønsker å etablere flere kirkelige sentra for sine troende og egne utdanningssteder for prester og religionslærere. Det trengs om de ortodokse menigheter skal overleve i Vest, kom det frem under en konferanse om «Kirke for innvandrere og flyktninger» i Vest-Tyskland for en tid siden. De ortodokse kirker håper på støtte til dette arbeidet både fra katolsk og evangelisk hold. KNA

De kristne trues med utryddelse i Sudan

Den sudanesiske biskop Macram Max Gassis hevdet under et besøk i Vest-Tyskland nylig at de kristne i Sudan trues av total utryddelse, og at det finner sted det rene «holocaust»: Kateketer korsfestes, og prester avskjæres fra sine sogn. Med sine millioner av olje-dollars utbrer de islamske land den islamske tro.

Borgerkrigen mellom det islamske

Nord-Sudan og den kristne og animistiske sørlige del av landet har vart i 17 år. Landet fungerer som innfallsport til Afrika, og hvis kristendommen utryddes her, vil hele Afrika ligge åpent for islam. Derfor er det viktig at Sudan støttes av kristne verden over.

Biskop Anselme T. Sanon i Burkina Faso melder at også der vokser det islamske presset på den katolske befolkning.

KIPA/KATOLSK ORIENTERING

12

suten kan vi med våre forskjellige tradisjoner berike hverandre, sier Kons. Han mener at det har skjedd og skjer store tilnærminger mellom protestanter og katolikker. De 10 første årene av sin prestetid holdt han messer på latin!

Da Alex Kons utdannet seg til prest i USA, hadde han opprinnelig tanker om å misjonere blant eskimoer i Canada. I stedet havnet han på Grønland der han ble værende i åtte år. I utstrekning må han ha hatt verdens største prestegjeld. For å kunne nå lengst mulig, tok han flysertifikat og brukte fly i tjenesten. Men det endte brått i flykræsje. Han fikk aldri sin drøm oppfylt om å fly over innlandsisen til Øst-Grønland for å besøke noen katolske sjeler der.

- Egentlig ville jeg hatt meg et helikopter, men jeg fikk ikke tillatelse, humrer han.

I Godthåp hadde «missionen» drapsmenn i arbeid som fikk sin mat sammen med Alex Kons og hans kollega. De var også ansvarlige for å få dem tilbake til fengselet om kvelden. - På Grønland måtte vi fungere som altnuligmenn, minnes Kons. Egentlig hadde han tenkt å bli værende på Grønland, men det trengtes kirkelig hjelp på Færøyene der et vikariat ble til seks år.

Så dukket det opp behov for en engelsk- og fransk-språklig prest i Stavanger. Dermed gikk veien hit.

... menigheten erstatter familie...

- Har det vært et ensomt liv?

- Å være helt alene, slik jeg var det i flere år på Grønland og en tid på Færøyene, er ensomt. Men for

det meste blir vi plassert sammen med kollegaer, prester eller nonner.

- Har du ikke savnet ekteskap?

- Til tider har det vært tungt uten nær familie. Men en har jo andres barn. Menigheten blir en slags erstatning for den naturlige familie.

- Når vil den katolske kirke lette på prestens sølibat?

- Jeg kan ikke forestille meg en endring med det første selv om det ikke er noen læremessige hindringer. Personlig synes jeg det kunne være en fordel å ha familie når en reiser ut til øde misjonsmarker. Der er den geistlige tjenesten mindre.

- Men glad i jenter er du?

- Jeg er glad i alle, både gamle og unge, menn og kvinner, parerer patereren.

- Og så er du glad i konjakk. Når du tar sykkelen til et vennebesøk, er det et tegn på at du ønsker deg et glass konjakk?

- He-he. Uff, ja. Jeg respekterer jo de som er totalavholdsmennesker, men . . ., humrer soknepresten.

Ofte har han vært observert på sykkelen i byen, på veg til besøk. Motorsykkel har han også brukt. Nå har han gitt sykkelen til sin tamilsk kollega i Bergen. Flyr gjør han fremdeles, men bare med småmotor hjemme i USA.

- Hva har betydd mest for deg i livet?

- Mitt kall som prest. Jeg er glad for å kunne arbeide for Kirken. Jeg har i særdeleshet vært glad for å kunne arbeide blant så mange nasjonaliteter som her i Stavanger. Jeg har virkelig opplevd å bli kjent med Kirken fra ulike innfallsvinkler. Dessuten har jeg vært velsignet med en god helse. Jeg har aldri måttet stå over en gudstjeneste, sier han.

På veg ut i fra sokneprestens kontor uttrykker han bekymring for intervjuerens stygge hoste. - Pass på halsen, er hans avskjedsord. Varm omsorg har vært et kjennemerke for Stavangers katolske pater gjennom 12 år.

«Vi synger mindre em for,» meldte avisene sist jul...

Oppfordrer til samarbeid om fred i Afrika

President Hosni Mubarak har bedt Den all-afrikanske kirkekonferanse (AACC) om å samarbeide med Organisasjonen for afrikansk enhet (OAU) for å utvikle fred på det afrikanske kontinent.

Det var president Mubarak, som for tiden er formann i OAU, som kom med

oppfordringen under et møte med en delegasjon fra AACC ledet av organisasjonens president, biskop Desmond Tutu. Mubarak var også opptatt av skillet mellom det arabiske og det svarte Afrika og oppfordret AACC til å arbeide spesielt med å bygge broer mellom disse religiøse strømningene.

Det er særlig to konflikter hvor disse to

motsetningene kommer til syne. Det ene tilfellet er en strid om beiteland mellom Senegal og Mauritania. Hittil har 200 mennesker i Mauritania og minst 50 senegalesere mistet livet under stridighetene. Det andre området er Sudan hvor konflikten står mellom et kristent og animistisk sør mot et muslimsk nord. NØP

En film - og en samtale

13

Filmen om erkebiskop Romero i El Salvador vises for tiden på norske kinoer. Etter å ha sett filmen sammen med Per Frogner, NRK, og Sturla Stålsett, Kirkens Nødhjelp, ble søster Laura fra El Salvador, - nå bosatt i Oslo, - intervjuet av radioens P1 i programposten «På kirkebakken». Filmen ble en sterk opplevelse for henne, naturlig nok, for karmelittnonnen Laura har selv vært en av Romeros medarbeidere.

Det var i 1980 at erkebiskop Romero ble skutt - foran alteret - mens han forrettet messe. At han skulle bli drept, kom egentlig ikke som noen overraskelse, sier søster Laura. For Romero våget jo å si sannheten, han våget å tale på vegne av de fattige og de undertrykte.

I El Salvador har både fattige landarbeidere og lokale kirkeledere blitt møtt med vold, tortur og drap. Alle som hevder sin rett til å organisere seg, blir kalt kommunister og forfulgt. Bare kirkerommet gir en viss beskyttelse. Romeros død førte til at vi - i menighetene - jobbet enda tettere sammen enn tidligere, sier søster Laura. «Monsignore Romero har vist oss veien, vi må bare fortsette. For oss er han ikke død, han lever og er en inspirasjon for oss.»

I hjemlandet var hun med i helsearbeid, i ledelse av små basismenigheter og i organisering av kampen for menneskerettigheter. I 1983 måtte hun flykte etter at en nær medarbeider var blitt arrestert og drept. Men hun håper å komme

tilbake til El Salvador, selv om hun vet at hennes arbeid kan sette henne i livsfare. Det er bare én ting som er avgjørende for henne: Hva vil Gud at jeg skal gjøre?

Hun kan fortelle at erkebiskop Romero ofte hadde minnet dem om at «det kreves av oss at vi jobber for rettferdighet, for fred, for alt det vi tror i kirken. Jeg har gitt mitt liv til mitt folk, til Gud, og jeg tenker at det er tilstrekkelig grunn til å fortsette arbeidet». Hun sier det med en - tross alt - glad liten latter, så avgjort trygg i sin tro og sitt engasjement.

Søster Laura mener at filmen gir et godt bilde av erkebiskop Romero og forholdene i El Salvador. - «Filmer av denne typen handler ofte om ting som *har* skjedd,» sier Sturla Stålsett, konsulent i Latinamerikaavdelingen av Kirkens Nødhjelp. «Vi går ut av kinosalen og tenker at du verden så ille det har vært! Men faktisk er situasjonen den samme nå, for ikke å si verre!»

Stålsett har selv bodd i El Salvador og kan fortelle at den nye høyre-ekstreme regjeringen har

foreslått en lov-reform som i praksis vil lamme alt kirkelig og humanitært arbeid som tar de fattiges side. Går dette igjennom, vil det være en tragedie, sier Stålsett, og manges liv vil settes i fare. «Derfor er det viktig at denne filmen kan bidra til å bevisstgjøre, til å skape holdninger og ny protest mot det som foregår i El Salvador i dag.»

Filmen beskriver Romeros forvandling fra en stillferdig prest som levde i bøkenes verden til de fattiges fremste talsmann mot et brutalt militær-regime. «En sann historie om en heroisk prest,» som filmens undertittel lyder. Eller - for å si det med pressemeldingen: «For å forsvare de fattige i El Salvador tok han i bruk sitt eneste våpen... sannheten.»

Katolsk prest savnet i Tsjekkoslovakia

Tre uker etter arrestasjonen av den slovakiske katolske presten Stefan Javorsky, er det ikke kjent hvor han befinner seg. Den 65 år gamle presten ble anholdt på en buss den 30. oktober, opplyser Keston College.

Pater Javorsky ble domt til fengsel for tredje gang den 6. april i år etter straffelo-

vens artikkel 178, for å ha «forhindret statlig overvåking av kirken». Han mistet sin prestelicens i 1975, men han har holdt messer i private hjem. En appell om frigivelse ble avslått, og siden har Javorsky gått «under jorden» og oppholdt seg på forskjellige adresser for å unngå å bli anholdt for å sone dommen. Pater Javorsky har deltatt i flere større pilgrimsvan-

dringer, men av frykt for reaksjoner fra de deltagende katolikken, har politiet ikke grepet ham ved slike anledninger.

Det hører med til historien at de aktuelle artikler i straffeloven blir opphevet i april neste år. Tsjekisk politi har tydeligvis arbeidet hardt for å få Javorsky i fengsel mens dommen ennå er rettsgyldig.

NØP

I en nådeløs verden

«Visst finnes det folk som har tatt kontakt med meg og vil hjelpe, men da spør jeg alltid om hun eller han kan tenke seg å omfavne en gategutt som er full av lus og kanskje har aids. Så foreløpig er jeg alene med ti unger,» sier Inger Harrington. Jenta som ble media-kjent fordi hun solgte alt hun eide på auksjon og dro til Brasil for å arbeide med gatebarn.

Det er 17 millioner barn uten omsorg i dette landet. I Sao Paulo hvor Inger har bygget opp et hjem for ti, finnes en million barn som lever på gatene. «Det er unger som har sett det meste,» kan Inger fortelle. «De lever i en nådeløs verden der seksuelle overgrep, selvmord og drap hører til dagens orden. Det er sprøtt at vi lar sånt skje,» sier hun, - uten verken dramatik eller sentimentalitet.

Ofte får hun spørsmål om hun ikke er vel naiv? «Det oppleves ikke slik for meg. Jeg føler jeg tar min tøm. Hvis jeg tok inn over meg hele bildet av Brasil, av verden for den saks skyld, mistet jeg forstanden. Men jeg forholder meg til det som er blitt min lille virkelighet og tar en time av gangen.»

Da Inger Harrington ble tildelt «Barn av jorden»-prisen, - hundre tusen kroner

- kunne hun kjøpe et solid og godt hus i havnebyen Santos. «Til jul flytter vi inn, samtidig som jeg skal åpne huset som et krisesenter for ytterligere 15 barn.»

Etter et Norges-besøk nylig er hun nå tilbake i Brasil, men hun har «lagt igjen» en bok om sitt liv, pennesført av Tor Henning Lerstad. Og skulle noen mene at hun nå er litt ublu siden hun tillater at det skrives bok om henne, har

Inger følgende svar:

«Jeg synes jeg har noe å si til utslåtte nordmenn. Klarer man ikke å gå videre, kan man snu seg og finne ham som har nye krefter å gi». Og da mener Inger Harrington - et frispråklig, uvørent kvinnfolk - at dette er Gud. Derfor heter boka «Tatt til nåde.»

Fra Arbeiderbladet

Heder til Anne-Lisa Amadou

- En av de største bragder i hele den norske oversettelseslitteratur. Slik blir Anne-Lisa Amadous gjendiktning av Marcel Prousts gigantroman «På sporet av den tapte tid» karakterisert. For dette arbeidet ble hun nylig tildelt Det Norske Akademis pris for 1989.

- Et viktig valg av prismottager fordi hun representerer en skjult gruppe kulturformidlere: Oversetterne. Uten dem ville store deler av verdenslitteraturen være utilgjengelig for norske lesere og vårt litterære miljø adskillig fattigere, sa forlagsdirektør Andreas Skartveit i Gylden-dal Norsk Forlag ved prisutdelingen.

Prousts verk er ingen vanlig roman av middels størrelse: På norsk blir den på 12 bind. Anne-Lisa Amadou som nærmer seg slutten på bind 10, har arbeidet med oversettelsen i 20 år. Først parallelt med en krevende stilling som dosent i fransk litteratur ved Universitetet i Oslo, siden på heltid.

R.I.P.

Vår kjære medsøster
SØSTER GRATIA RICKERS
dode den 23. november
i en alder av 77 år.
Den avdøde anbefales
til de troendes forbonn.

ST. FRANSISKUSSØSTRENE

Jeg er verdens lys,
sier Herren
Den som følger meg
har det lys
som fører ham til livet.

Kirken i Sør-Afrika

Sør-Afrikas katolske biskoper har forlangt øyeblikkelig nedleggelse av det elektriske gjerde langs Sør-Afrikas grense til Mocambique. Det 3.500 volt elektrifiserte gjerde og minene langs grensen, foruten skudd fra grensesoldater, har krevd hundrevis av menneskeliv, beklager den sørafrikanske bispekonferanse.

Grense-anlegget ble bygget i 1986 av den sørafrikanske regjering for å hindre flyktninger i å komme over grensen.

KIPA/Katolsk Orientering

Baptistene i Comanesti får møte-lisens

Myndighetene i Romania har nå gitt baptistmenigheten i Comanesti lov til å holde gudstjenester. Dette er det første steg myndighetene har tatt for å normalisere forholdene til baptistmenigheten i byen etter at menighetens påbegynte nye kirke

ble revet etter ordre fra offentlige tjenestemenn den 31. mai i år. Etter rivingen og påfølgende protester fra menigheten, ble flere arrestert. Nå er alle løslatt. Rettsaker mot flere av lederne i menigheten har likevel resultert i bøter i form av inndraging av deler av inntekten i opp til to år.

NØP

Fødsel og død som utfordring for dagens mennesker 19

«Nå som før vender flertallet av europeerne seg til kirken når de konkret blir konfrontert med liv og død — det viser døps- og begravelsestatistikker. Selv de som har problemer med troen eller med den kristne moral, eller er splittet når det gjelder det kristne budskap, vender seg til kirken og dens tjenester ved slike anledninger,» heter det bl.a. i sluttdokumentet fra det symposium Rådet for de europeiske bispekonferanser holdt i Roma i oktober om emnet «Fødsel og død som utfordring for dagens kristne liv i Europa».

Denne tillit til kirken nettopp i slike eksistensielle øyeblikk som fødsel og død, innebærer derfor i langt større grad enn før en utfordring til kirkens representanter om å ta dette på alvor og finne gangbare veier for evangelisering uten å gå på akkord med evangeliet. «Hvor mange mennesker tar egentlig stilling til det alvorlige spørsmål om hvordan de verdig og selvfølkelig og i kjærlighetens ånd skal kunne stå sine aldrende foreldre bi i sykdom og død?» For en kristen gjelder det først og fremst «selv å være evangelium i ord og handling», heter det i sluttdokumentet. Bare slik kan «Europas mennesker erfare hvordan evangeliets lys og kraft kan bidra til å menneskeliggjøre fødsel og død i en tid med enorme nyvinninger på det teknisk-medisinske området».

Evangeliseringens tre dimensjoner er diakoni, liturgi og forkynnelse, og sluttdokumentet inneholder en rekke forslag på alle disse områder. Kirkens diakoni må innebære nær omsorg både ved livets begynnelse og slutt — som hjelp og støtte til gravide og unge foreldre og opprettelse av «hospits» for terminalt syke eller hjelp til pleie i hjemmet der det er ønskelig/mulig. Ansvarlig foreldreskap som gir barnet «et kjærlig og stabilt oppvekstklime», er en viktig del av den kristne holdning. De tekniske nyvinninger på medisinsens område må i sterkere grad bli

vurdert ut fra en etisk målestokk slik at «teknikken tjener mennesket og ikke omvendt». De kirkelige handlinger i forbindelse med fødsel og død må i større grad bli hele menighetens anliggender, og de bør utformes slik at dagens mennesker virkelig forstår hva det egentlig dreier seg om. Riktig forstått diakoni og liturgi er alltid forkynnelse — og forkynnelsen blir synlig nettopp gjennom «felleskapets kjærlighetsgjerninger og sakramentale

handling».

Alt liv er en gave fra Gud, og «hvert eneste liv er historien om Guds urokkelige troskap overfor nettopp dette mennesket». Mot en slik bakgrunn kan «dagens mennesker lettere forstå sin egentlige verdighet og også selve meningen med livet — og derved også få et bedre grep på sentrale eksistensielle anliggender som fødsel, dødsprosessen og døden selv», skriver biskopene. L'Osservatore Romano

Et hjertesukk fra kardinal Arns

Paulo Evaristo Arns, erkebiskop i Sao Paulo i Brasil, mener å ha diagnostisert «en slags lammelse – ikke hos folket, men hos hierarkiet – av viljen til å være kirke for de fattige». Erkebiskop Arns er i den senere tid blitt fratatt samtlige verv han hadde i pavelige kommisjoner, noe han beklager: «Nå må man be om å få treffe paven – og det er ofte vanskelig å nå frem.»

KNA

Katolsk advokat for retten

Den 45 år gamle katolske advokaten Jan Carnogursky ble 6. november fremstilt i retten i Bratislava anklaget for provokasjon og hærverk etter artikkel 100 og 98 i den tsjekkosllovakiske straffeloven.

Carnogursky har tilbragt elleve uker i varetekt, og han ble arrestert sammen med andre menneskerettsaktivister den 14. august da de ønsket å markere den

sovjetiske invasjonen i Tsjekkoslovakia i 1968. Andre som ble anholdt er senere løslatt. Keston College har ennå ikke kjennskap til hvordan saken mot Carnogursky faller ut. Han er også tiltalt for å ha laget en uoffisiell avis som kritiserer det nåværende regimet i landet. I verste fall kan han dommes til fengsel i opp til fem år.

NØP

"Dere vet at herskerne undertrykker folkene, og de mektige misbruker sin makt over menneskene. Hos dere skal det ikke være slik." Ingen tilfeldighet at nettopp disse ordene fra Matteus-evangeliet stod sentralt under den første "bønnegudstjeneste for fred og rettferdighet" i den katolske *St.Hedwigs-katedralen* i Øst-Berlin den 16. oktober i år. Den første i det som skal bli en lang rekke av "mandagsbønner".

Ny utadvendthet preger den katolske kirke i DDR som i de siste 40 år stort sett har virket innad og i det stille - for ikke å utfordre et lett irritabelt regime. Men nå lyder andre toner:

"Uansett hvor vi er, gjelder det å utvise *civilcourage* og gripe ordet," uttalte *biskop Joachim Reinelt* av Dresden-Meissen nylig. Uvanlig klar tale fra katolsk hold i et land som står overfor store utfordringer.

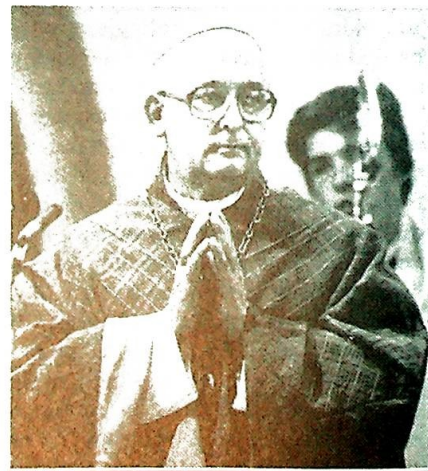
Det er kanskje ingen tilfeldighet at det nettopp var Dresden-biskopen som kom med en slik appell - byen Leipzig ligger nemlig i hans bispedømme, og det var her de begynte, demonstrasjonene som etterhvert spredte seg til de andre storbyene og feide den "marxist-senilistiske" DDR-ledelsen av marken. Demonstrasjoner som først ble møtt med politivold og arrestasjoner, men som likevel spredte seg som en prairiebrann. Og det er vanskelig å arrestere hundretusener. .

Folket har vært veiviser for kirkens nye mot. Biskop Reinelt sier det - indirekte - i et brev til sin hjord nylig: Det er "et uomtvistelig faktum at det er kommet adskillig mindre ut av biskopenes og prestenes mange forhandlinger opp gjennom årene og nå i den senere tid enn av de klare krav fra titusener av mennesker i gatene", skriver han.

Det er langt på vei forståelig at den katolske kirke, inntil ganske nylig, har valgt en lav profil i DDR, og at man har vegret seg mot all kontakt som kunne gjøre kirken - om enn indirekte - til støttespiller for regimet. Katolikken er, bortsett fra enkelte katolske enklaver, i klart mindretall i denne del av Tyskland som omfatter gammelt reformasjonsland: De teller én million i en befolkning på ca. 17 millioner hvorav ca. 5 er evangeliske kristne. Dertil har det vært nok av oppgaver å ta seg av "på hjemmebane" om man ikke også skulle utfordre en allmektig stat i tide og utide. Sjelesorg og katekese er ingen liten oppgave i et land der kristne stort sett har vært behandlet som annenklassens borgere, og der ateistisk indoktrinering inntil for noen uker siden var obligatorisk fag på skolens timeplan. Det har også krevet sitt å

holde ved like det som fantes av katolske institusjoner som f. eks. sykehus og barnehager. Slik diakoni - støttet av storsinnede gaver fra landsmenn i "det andre Tyskland" - var viktige vitnesbyrd om et annet nærvær enn det statlige, dertil kom at man, klok av erfaring, visste at søknader til myndighetene om nyetableringer stort sett ville bli møtt med nei.

Da masseflukten fra DDR begynte, kom Berlins nye katolske biskop, Georg Sterzinsky, med en klar oppfordring til katolikken om å bli i landet - om overhodet mulig. Den linjen har hele tiden vært de øst-tyske biskopers holdning - ikke ut fra mangel på medfølelse med en til dels hardt prøvet befolkning, eller som en indirekte støtte til regimet, men ut fra det syn at dersom "det kristne skulle forblø", som det ble sagt, ville det være et alvorlig tap for landet. "Dere kan ikke hjelpe pasientene ved sykehuset i Erfurt hvis dere bor i Bayern," het det i klartekst.

Georg Sterzinsky, biskop i Øst- og Vest-Berlin.

Politisk makt en fare for kirken

— Kirkemøtet bør ikke utvikle seg til et skyggeparlament som utarbeider alternative lovutkast. Det bør heller ikke opptre med autoritative uttalelser og mobilisering av demonstrasjoner. Da blir det en maktfaktor i det politiske landskapet, sa professor Ivar Asheim under sitt nøkkelforedrag ved åpningen av Den norske kirkes Kirkemøte i november. VÅRT LAND

Kirke og politikk

Politiske handlingsprogrammer og standpunktmarkeringer er bare unntaksvis kirkenes sak. Under vanlige klimaforhold bør det helst være den elementære etiske grunnlagsbevissthet kirken har et ansvar for å vedlikeholde og skjerpe. — gå inn i rollen som politisk programskaper eller

pressgruppe bør den være varsom med.

Mangt kan menes om den politiske situasjon i dagens Norge, men knapt at den preges av begrensning i meningsfrihet og meningsbryting mellom partier og politiske retninger. Kirkens mål kan ikke være å etablere seg som en av dem.

INGE LØNNING I KIRKE OG KULTUR

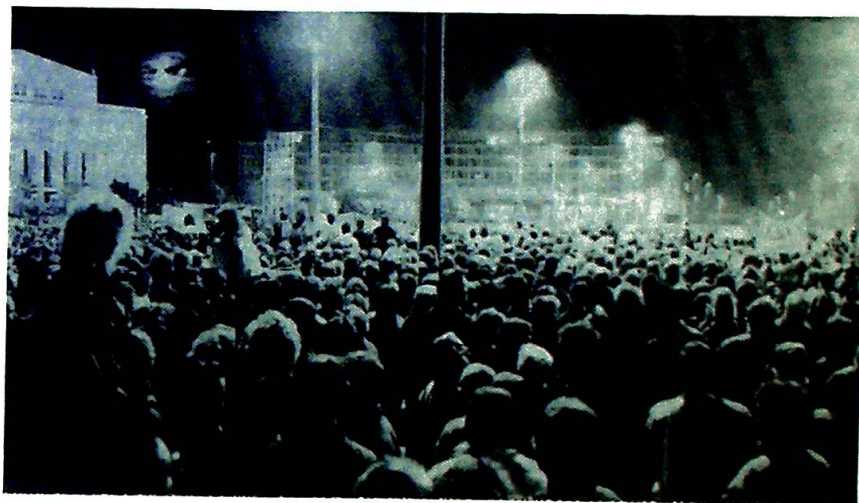
MEN GODT?

21

Hittil har man altså arbeidet ut fra den strategi at "ubemerkethet forhindrer forverring av kirkens kår", som en vest-tysk kommentator formulerte det. Man har riktignok ikke tålt alt, og fra tid til annen er det kommet henstillinger om lik rett for og behandling av kristne som andre DDR-borgere. Men man har vært varsom med å utfordre regimet ved å bringe menneskerettigheter i videre forstand på dagsordenen og på den måten stille spørsmål ved selve det umenneskelige system i landet. Der var fotfolket i gatene først ute. Men den offisielle kirke følger etter: I et fjernsynsintervju i "Sender Freies Berlin" nylig sa biskop Georg Sterzinsky klart fra at DDR trenger demokrati og frie valg. Det er sjeldent klar tale fra en katolsk geistlig i DDR og ville for bare noen uker vært utenkelig - av flere grunner.

Den evangeliske kirke har en lengre "historie" av klart uttrykt opposisjon mot regimet. Det skyldes nok til dels at den er tallmessig sterkere enn den katolske, men vel også at den som "Landeskirche" klarere har måttet forsvare sine rettigheter overfor staten der den katolske kirke til dels kunne vise til fremdeles gyldige avtaler inngått med Vatikanet, selv om slike langt-fra fungerte normalt. For eksempel er biskopen av Osnabrück, hvis bispedømme strekker seg til Schwerin i DDR, i alle år blitt nektet visum - en apostolisk administrator som sogner direkte under paven, har vært den stedlige hyrde.

Luther-jubiléet for noen år siden var også med på å styrke den evangeliske kirkes ryggrad og gjøre den

Det begynte i det små med fredsbønn i Nikolai-kirken i Leipzig — etterhvert sluttet hundretusener seg til de fredelige demonstrasjoner for fred og rettferdighet.

til et samlingspunkt for protest mot regimet. Evangeliske kirker ble arnested for klar opposisjon mot militariseringen av DDR-samfunnet - konkret uttrykt i kravet om rett til siviltjeneste i stedet for en ubarmhjertig militærtjeneste som især for kristne og andre systemfiender har vært en hård påkjenning. Og den ble arnested for den egentlige fredsbevegelse i DDR - et folkeekte alternativ til de statlig utkommanderte "spontanaksjoner" for fred som regimet regisserte. Sionskirken og Gethsemane-kirken i Øst-Berlin ble begreper og symboler - her søkte utstøtte "republikk-flyktninger" tilholdssted, og her lød protestsangene.

Og i Nikolai-kirken i Leipzig begynte "mandagsbønnen for fred og rettferdighet", bønnegudstjenester som etterhvert samlet hundrevis av mennesker og spredte seg til andre kirker. Da kirkefolket mandag den 29. september kom ut på

kirkegården, sluttet tusener seg til dem, og etterhvert toget vel 10.000 mennesker rundt i byen med krav om frihet og demokrati. Mandagen etter var 25.000 - senere er det blitt hundretusener - til sammen har millioner, også i andre byer, marsjert i det samme ærend. Vi har sett dem på TV og kjenner resultatet.

Kristentro må, for å være troverdig, både være privatsak og samfunnsengasjement: Evangeliet - og Jesu egen oppførsel - er direkte oppfordring til "innblanding". Det er derfor ikke tilfeldig at kirkene har stått mer og mindre sentralt i den gjærings- og frigjøringsprosess som har funnet sted i øst - først i Polen, så i Baltikum, nå også i DDR. Når det gjelder Tsjekkoslovakia, kan man i skrivende stund bare håpe og be, men også der er kirken i den senere tid blitt modigere og mer høyrøstet. Et opprop i fjor fra den katolske kirke om religionsfrihet som grunnleggende menneske-

Nytt økumenisk kirkeråd i Australia?

Det nåværende australske kirkerådet kan med det første finne på å vedta å opphøre. I så fall vil årsaken være at medlemskirkene er med i et nytt kirkeråd hvor også katolikker og lutheranere har plass.

Det er nå etablert utredningsgrupper mellom Kirkerådet og den katolske kirke

og Den lutherske kirke i Australia. — Det finner for tiden sted en dramatisk utvikling. Dette er noe mange har både drømt om, håpet og bedt for i mange år, sier generalsekretæren i Australias kirkeråd (ACC), David Gill. — Et nytt økumenisk kirkeråd kan bli årets kirke-nyhet! slår Gill fast. NØP

Økumenisk kirkeråd i Burma 75 år: — Be for oss!

Det felleskirkelige rådet i Burma markerer i desember sitt 75-årsjubileum. «Dere skal være mine vitner» er valgt som tema for feiringen som skal finne sted 7. til 10. desember. Mens de kristne i landet vitner om sin tro, er de også vitner til en tragisk utvikling i landet.

22

rett, samlet henimot én million underskrifter både fra troende av forskjellige konfesjoner og ikke-troende.

Kirke og kristentro har stått for noe troverdig og representert en moralsk autoritet i disse forløyede samfunn, og et alternativ til en ateisme som ikke har maktet å engasjere som livssyn. Den maktesløsheten har de styrende selv til dels indirekte beklaget, men ikke funnet noe botemiddel mot. I stedet har man til dels forsøkt å vinne kirkene som medspillere, men uten særlig hell.

Nå melder også den katolske kirke seg - på evangeliets vegne - i

den begynnende samfunnsdebatt i øst, selv om "vi alle mangler erfaring og nok bør studere kirkens sosiallære grundig", for igjen å låne fra Dresdenbiskopens både optimistiske og realistiske hyrdebrev. Det katolske legfolk har også begynt å røre på seg og har planer om å organisere seg; også en ungdomsorganisasjon i kirkelig regi er på trapene - tidligere var slikt både utenkelig og ulovlig. Kirkene ønsker, med rette, å være med på å legge premissene for utviklingen i de land som nå er på vei tilbake til vårt århundres europeiske hovedvei, den vei som - om enn til tider noe møysommelig - følger skiltene: frihet

og menneskelighet.

"Vi misunner dere den glade optimisme, pågangsmotet. Dere bygger nytt og planlegger for fremtiden," var kommentaren fra en gruppe østtyske prester som var i Norge under pavebesøket i juni. De hadde, etter halvannet års "diplomati", fått pass og utreisetilatelse og reise betalt fra Ansgarwerk i Osnabrück. Optimisme og pågangsmot var det de syntes vi hadde . . . I dag er det de selv som har all grunn til å mobilisere nettopp disse egenskapene, for nå er det der, håpet, som de hadde så vanskelig for å se i sitt eget hjemland for bare noen måneder siden. . . UKJ

Om faste liturgiske former - eller «gode vaner» i gudstjenesten

Det har vært hevdet at nordmenn flest har mistet sansen for faste liturgiske former. Den sansen ble ettertrykkelig rasert under pietistenes kamp mot «vaner» av alle slag, og det var mange barn som ble kastet ut med dét badevannet! Det synes å være en av Den norske kirkes mest nærliggende oppgaver i dag å møysommelig bygge opp igjen de gode «vanene» - blant dem sansen for gudstjenestens faste former og de rike fellesskapsopplevelsene de innebærer.

Våre katolske medvandrere har jo bevart denne kontinuiteten. Derfor kan nordmenn flest med undrende øyne se på fjernsynsoverføringer fra messer på polske arbeidsplasser, mens de kanskje lurer på hvordan

det ville ha tatt seg ut med en luthersk nattverdhandling i en norsk industribedrift under full kamradekning. Og derfor har nordmenn flest med undring betraktet de lange og omstendelige messene som ble feiret utendørs - i Norge! - under pavebesøket tidligere i år. Kan det tenkes at disse inntrykkene har vakt eller forsterket behovet for noe lignende på norsk, luthersk kirkegrunn? I så fall ville det være ille om prester og menigheter flest ikke oppfattet signalene. Jeg tror likevel mange gjør det.

Fra en artikkel av Rolf Tofte i Kirke og Kultur:

«Norske Kirkedager - og hva så?»

Utsetter vanskelig avgjørelse

Må man være døpt for å være medlem i Svenska Kyrkan (SK)? På det siste kirke-møtet i SK ble det enighet om å utsette å besvare dette spørsmålet. Etter gjeldende regler blir alle nyfødte i Sverige medlemmer i SK så fremt minst én av foreldrene er medlem i kirken. Men det er ikke det samme som at barna blir døpt i kirken. Av kirkens rundt 7,7 millioner «medlemmer», er det flere hundre tusen som ikke er døpt.

Motstanderne av forandringer av «medlemskriteriene» mener at kirken må være åpen også for andre enn de overbeviste troende, og at det må være flere måter å nærme seg kirken på. De som ønsker forandring av dagens regler, peker på luthersk og økumenisk enighet om at dåp og kirketilhørighet henger sammen. Selv om de fleste er enige i dette, er det ikke lett å forandre på regler og tradisjoner som er like gamle som «ekteskapet» mellom stat og kirke.

NØP

En kristen utviklingsgruppe ber i et opprop gjennom Det asiatiske felleskirkerådet om forbønn for studenter, etniske minoritetsgrupper og soldater i landet. Landet preges av borgerkrig; burmesere dreper burmesere, og det går hardt ut over intellektuelle og ulike etniske minoritetsgrupper. NØP

Slovakiske katolikker med trist statistikk: Har tilbragt 40.000 år i fengsel!

Unge katolikker i Slovakia har beregnet at katolske biskoper, prester, ordenssøstre og legfolk har tilbragt tilsammen 42.670 år i fengsel siden den kommunistiske

maktovertagelsen i landet, melder Keston College. Dette ble opplyst på en våkenatt 18. og 19. november i katedralen i Trnava. Rundt 3.000 unge katolikker deltok i messen, og mye av tiden ble brukt til å diskutere de mange vanskelige problemer Tsjekkoslovakia står overfor. NØP

Takk!

St.Olav takker alle som har bidradd til å få tidsskriftet velberget gjennom årgang 101.

En varm takk til våre lesere for interesse og støtte, ros og ris.

Gledelig jul og velsignet nytt år til alle.

"Hic sunt tres magi" - kalkmaleri fra ca. 1275 i Keldby Kirke på Møn i Danmark.

*Herre, se i nåde til din Kirkes gaver.
Med dem frembærer vi ikke lenger
røkelse og myrra, men ham som vi forkynner,
ofrer og mottar gjennom disse gaver,
Jesus Kristus,
som lever og råder fra evighet til evighet.*

Fra liturgien på Festen for Herrens åpenbaring

Gregorianikk og frigjøring

Gregorianikk som kampmiddel i frigjøringen, det er en for oss uvant synsvinkel. Vi som forbinder gregoriansk sang med fredfulle bolger av evighet under kirkevelv avsondret fra all verdens konflikter. I Litauen derimot faller det naturlig å se kirkens urgamle sangtradisjon på denne måten. For dette folket er katolsk tro blitt en vesentlig og samlende faktor i kampen for uavhengighet fra det sovjetiske jern-

greet, skriver Marianne Lystrup i Vårt land. Hun har intervjuet den unge litaueren Rolandas Muleika som for tiden studerer gregorianikk i Paris – takket være stipendium fra gregorianikkens venner i Paris – og de mildere vinder som blåser i Moskva. Sammen med en venn og musikkkollega er han den første fra Litauen i nyere tid som har fått fordype seg i dette emnet. Praktiske øvelser får de to ved å hospitere hos «Choeur Grégorien de

Paris», kunnskap om de gamle noteteknikker, direksjon, fransk og latin får de på konservatoriet.

Etter verdenskrigen ble all kirkemusikk utestengt fra konservatoriet i Litauen, slik også kirker ble stengt, og myndighetene satte inn med anti-religiøs propaganda og arrestasjoner av kirkeledere. I dag har vi ingen professorer eller lærere med kjennskap til gregoriansk sang i Vilnius, sukker Rolandas Muleika. – Gregorianikken er

Dordi Glærum Skuggevik: Gregoriansk korstog

I februar i år kom platen *Lux illuxit laetabunda* med *Choeur Grégorien de Paris* og *Henning Sommerro*, innspilt i Nidarosdomen og anmeldt i dette nummer av St. Olav. Allerede under forberedelsene til innspillingen foreslo *Dordi Glærum Skuggevik*, «executive producer» for foretagendet, at platen skulle lanseres med en turné i Norge, og «siden korets Norges-turné i 1986 hadde beveget seg fra Stiklestad og sørover, skulle vi nå fortsette til Tromsø, Kirkenes og Murmansk - med avslutning på Norske Kirkedager i Bodø. Underveis begynte vi arbeidet med å inkludere Leningrad og Moskva . . .»

I utgangspunktet et temmelig «vilt» prosjekt - som ble halt i land som ved et under og mottatt med begeistring og fulle hus! Og som ble et inspirerende møte for flere enn «executive producer Skuggevik» med mennesker og mentalitet der øst.

En måned før avreise manglet vi enda 300.000, og intenting var bekreftet fra Sovjet. Visum får en ikke før Intourist bekrefter billett-kjøp til ambassadene. Min samarbeidende organisator i Paris skrev i desperasjon på vårparten: «Dette prosjektet er galere enn oss!» I et siste forsøk på å redde økonomien, kontaktet Paris-koret Madame Chirac. Både hun og mannen skrev personlige brev med egenhendig håndskrift og sendte til venner og kontakter. Da paret var på besøk hos Bush, gikk Madame til en tidligere fransk utenriksminister, nå direktør for en fransk bank i Washington. «Når skal dette skje?» spør han. «Nå!» sier Madame Chirac, «Nå!» Dermed hadde vi 100.000! Direktøren for en internasjonal hotellkjede kom personlig på

kontoret til Chirac og skrev ut en sjekk på 50.000 - voilà!

Fortroppene rakk klaverkonsert med klaver-professor Rumessen fra Tallinn i Rådhuset i Harstad før pariserne arriverte kvelden 22. juni. Pater Kim en Joong plukket opp maleriene vi hadde drasset med fra hans utstilling i Surnadal 3. mai - og han fortsatte med tallrike flyhopp til Kirkenes hvor han skulle montere utstillingen til vi kom. Vi kjørte heis opp og ned med Oluf og Flettfrid Andresen i sivil og mange andre fra Festspillenes program, vi rakk generalprøve på Rachmaninov med Eva Knardal før vi kolliderte med St.Hans-messen i Trondenes: Vi hadde fått tildelt øvingstid på deres messetid. Straks ble det improvisert en meget vellykket økumenisk St.Hans-gudstjeneste

som, avløst av bål og rømmegrøt, gikk over i nattkonsert med liturgi tilknyttet Døperen Johannes. Tidligere på dagen hadde vi feiret messen i den katolske kirken i Harstad.

Hurtigruten bragte oss til Tromsø hvor det var fullt hus på både messe og konsert på søndag. Mens vi andre tok flyet til Kirkenes, måtte vår franske samarbeidspartner fly ned til Oslo for å klarere visumet til våre to katolske prester, og Henning var en tur ned til Stiklestad kirke og gjennomførte en konsert - sånn i forbifarten!

Etter messe i det ortodokse kapellet i Neiden, svipptur til finnbiff i Finland, godt besøkt konsert i Kirkenes og pater Kims vernissage, stod vi på grensen til Sovjet en natt kl. 3. Varme og midnattssol hadde avløst kulde og regn lenger vest. Vår spasertur over grensen og sovjetisk buss til Nikkel med påfølgende tog til Murmansk var mildest talt spektakulært. De Gaulles tidligere justisminister satt rett opp og ned på køya og tok ikke til seg hverken vått eller tørt - ei heller samtalte han med noen. «Hvis togene er sånn - hvordan er flyene?» var hans eneste ytring mellom Nikkel og Murmansk.

Messer i Murmansk

Vi ble begeistret mottatt på perongen i Murmansk - av abbed Georgij fra St. Nikolas-kirken, direktøren for symfoniorkesteret, regjeringens konsulent i kirkelige anliggender og en frodig dame med ditto to døtre. Hun var musiker i orkesteret. Det gode med Intourist er at en kan glemme bagasjen fra en kommer til Sovjet og til en drar - så

grunnlaget for den vestlige musikktradisjon. Den er også kirkens eldste toner og dermed en vesentlig del av vårt særpreg som katolsk folk. Selv om myndighetene har undertrykket kirken i nærmere 50 år, har vi fortsatt en kristen kultur. Jeg tror at musikken kan være med å bygge opp kirken så den blir enda sterkere. Og med en sterk kirke vil det bli lettere å oppnå den friheten vi kjemper for!

UNKFs Adventsaksjon 1989

Midlene fra årets adventsaksjon går til bygging av et vannsystem i den lille fjellandsbyen Xoljuyup, som i dag er uten pålitelig vannkilde. Menighetsrådene og sogneprestene er blitt anmodet om å donere en av kollektene i julehøytiden. Der UNKF har et lokallag, vil disse selge håndarbeid fra Xoljuyup. KU

Leilighet til leie

Jac. Aallsgt. 9 B, Oslo: 78 m² - 3 r. og kj. Delvis møblert. 2. etg. med bakhage. Loft og kj. bod. Fra 1/1-1990 på ubestemt tid. Pris: kr. 5000,- (kan diskuteres).

Telefon: 49 47 61 etter kl. 17.00.

i Sovjet og Baltikum

25

«Smolny-katedralen i Leningrad har fått alle kirkelige symboler og gjenstander fjernet; marmorsøyler og forgyllinger er overmalt med hvitmaling...»

Foto: Dordi Glærum Skuggevik.

vi kunne hengi oss til denne frodige og hjertelige mottakelsen.

Murmansk var organisert for oss av kultursjef Romundstad i Kirkenes, men ingenting var som informert i Kirkenes. Vi gikk rett på å improvisere etter øret, så og si. Det tok halvannen time å få alt på plass ved hjelp av tolk. Fader Georgij forsvant nesten med én gang sammen med franskmennene. De kunne ikke vente med å feire messen på russisk jord. Den stakkars direktøren for symfoniorkesteret hadde ennå ikke fått fremført ærendet sitt da de strøk på dør. Han hadde nemlig solgt ut alle 600 billettene i konsertsalen og spurte om ekstrakonsert. Korets dirigent ble igjen, og eneveldig lovet vi ut både ekstrakonsert og Henning til å improvisere på flygel - med forbehold. Hen-

ning var nemlig forsvunnet inne i det store Hotel Arctica, og innført i journalen med kyrilliske bokstaver.

Vår guide hadde strevet med å oversette de gregorianske Johannes-hymnene, men hun var vokst opp uten bibelkunnskap og hadde ikke terminologi på russisk. «The saviour, what's that?» sa hun. «Kjøp en bibel - på engelsk, så trener du språket også,» rådet jeg henne til. Verdens raskeste kurs i kristendom fulgte. Nødvendig for å lese russisk litteratur, sa jeg.

Høydepunktet i Murmansk, på tross av to fulle konsertsaler, var korets 15-årsjubileum neste dag som ble feiret i den nybygde store ortodokse kirken. De ortodokse prestene deltok i communionen. «Har dere med vin og kalk? spurte fader Georgij ved ankomsten. Jo, de

franske hadde med sin objektive tørre hvitvin og en liten kalk i sølv. «I Russland må dere bruke russisk vin!» la jeg meg borti. Fader Georgij var synlig tilfreds og glad over forslaget. Den ortodokse kalken ble også brukt. Det er vanskelig kort å beskrive hvordan det var å skulle drikke av denne vide, dype, generøse kalken, hvor den dyprøde, nesten svarte vinen glinset mot gullet som dekket kalken innvendig. Det var en dyp og fruktig klang i vinen som sammen med gullet og formen ble en voldsom opplevelse i sammenhengen. Falkberget før gjennom hodet: «Det oppreiste sinn står i loddsnorens tegn!» En særdeles loddrett opplevelse var dette.

Vi var blitt ønsket velkommen til den store nye prestegården med kaffe og kaker av de fem prestene og konene. Baptisteriet er også nesten ferdigbygd, og fader Georgij hadde nesten ny bil som koster 200.000 ny i Sovjet idag. Kirken må ha fått enorme pengeinnsprøytninger her.

Mens midnattssolen stod over Kola Bay ble vi kjørt til nattflyet som skulle ta oss til Leningrad. Våre plasser var ikke engang bestilt. Noen russere måtte stå over mens vi ble puttet inn i det ferieoverlessede flyet.

Leningrad

Smolny-katedralen i Leningrad har fått alle kirkelige symboler og gjenstander fjernet. Marmorsøyler, fresker og forgyllinger er overmalt med tjukk hvitmaling. Etter at programmet var omlagt minst 18 ganger, skulle Henning stå over flygelimprovisasjon. Et russisk kor skulle

syng en annenavdeling. O hvilket kor! Ingen av dem hadde noter. 30 menn sang først den ortodokse kirkes tradisjonelle kirkesang. Deretter kom 30 damer inn. Stadig ingen noter. Den utrolige vokalklangen steg og steg under den store kuppelen som gav en akustikk av den annen verden. Etterpå fikk vi vite at sangen var vesper av Rachmaninov, og et stort anlagt kirkeverk av Tsjaikovskij. Dette var Det Akademiske Kapells Kor, også kalt Glinkakoret. Alle er profesjonelle, betalte heltids-vokalmusikere. De hadde på noen dagers varsel tatt på seg å organisere konserten. Madame Chirac hadde nettopp kommet fra Paris ens ærend og satt med livvakt og nevø og fransk konsul på tsarens gamle podium. En armensk prest var også plassert sammen med henne. Mellom 1500 og 2000 hadde fått plass. Neste dag var det 300 som ikke kom inn i den romersk-katolske kirken til messe, som Madam Chirac rakk å overvære før returen til Paris.

Den katolske kirken i Leningrad heter Notre Dame de Lourdes. Intourist-guiden sa at dette var den katolske kirken som lå lengst mot nord i verden! Hun ble helt vantro da jeg ramset opp alle kirkene i Skandinavia som lå lenger nord. «Det visste jeg ikke,» sa hun.

På mottakelsen med champagne og kaviar m.m. etter konserten ble det mye fransk gloire. Da klokken passerte midnatt banket jeg på glasset og forkynte at den første kong Olav av Norge hadde vokst opp her i nærheten av Leningrad. Den andre Olav levde i eksil her før han returnerte til Norge og ble martyr og nasjonalhelgen. I dag er Olav den femte 86 år, sa jeg - og skrøt veldig av at han fremdeles går på ski og deltar i seilerregattaer. Koret kviterte med halve Lux illuxit. Hans leve og hans skål ble behørig utropt og tømte - henholdsvis. Den første Olavskirke ble bygget i Novgorod mellom 1030 og 1040 en gang. Det lærte jeg ved hjemkomsten - så det fikk jeg ikke belært franskmennene om!

På mottakelsen var også Tatjana som tidligere var professor i latin ved universitetet i Leningrad - inntil hun orienterte sine studenter om

Korsene på haugen bak domkirken i Vilnius – Stalin rev dem ned, men siden 14. juni i år er de på plass igjen.

den store kristne litteraturen som finnes på latin. Da bar det 3 år til Sibir. Da hun kom hjem igjen, ble hun satt til å vaske WC på universitetet. Det gjør hun enda - på denne dag. Så mye om glasnost!

Under besøket neste dag i Alexander Nevskij-klosterets presteseminar fikk vi vite at det er 4 års utdannelse for kirkekordirigenter i Russland. Der legges nok mye av grunnlaget for kvaliteten i russisk sang og musikk!

Litauen

Fra Leningrad fulgte flyet kystlinjen langs Baltikum, inntil det skar inn over Litauen og landet i Vilnius. Prester og bunadsjenter med blomster tok imot oss.

3000 mennesker var tilstede på messene i katedralene i Vilnius og Kaunas. Vilnius hadde dagen før vår ankomst fått lov til å ta tilbake det gamle litauiske navnet på hovedgaten. Lenin-avenyen kunne forsvinne . . . 2.7.89. I ett år har de nå kunnet bruke flagget sitt.

14. juni kunne litauerne avduke de tre korsene som står på haugen bak domkirken i Vilnius på nytt. De ble satt opp på 1300-tallet. Litauen ble kristnet i 1387. Stalin rev korsene ned i 1950. De ble gjenoppsatt

og avduket på «sorgdagen» den 14. juni - en dag som minnes fra 1941, da Stalin begynte Sibir-deportasjonene. Første gruppe på 35.000 ble sendt 14. juni 1941.

Pater Juozapas Antanavičius, som ledet den litauiske delegasjon til den økumeniske samlingen i Basel 15.-21. mai i år, stakk et kort med følgende tekst i hånden på meg:

«Litauen, et av de baltiske land, var uavhengig fra det 13. til det 18. århundre og også i tiden 1918 til 1940. Det ble innlemmet i Sovjetunionen i 1940 som en følge av Molotov-Ribbentrop-traktaten. Territoriet i dag er på 56.000 km² med en befolkning på 3.689.000. Hovedstad er Vilnius (Vilna). Be for den åndelige, moralske og nasjonale fornyelse av det litauiske folk.»

Litauerne hadde på tre dagers varsel forberedt en hvirvelvind av evenementer, traktering, informasjon, festligheter og fransktalende mennesker. Kjernen var det litauiske korforbundet og domkoret i Vilnius. Ved midnatt - dagen før avreise til Moskva, bringes vi fra stor avskjedsmiddag til Kaunas til hotellet. Vi er forberedt på å falle pang i sengen, men nei - nå er det fest, sier våre verter. Bussen humper utover skogen, og langt om lenge stopper den ved en skogslette der det bren-

Henning Sommerro – levende konsertreklame i tillegg til de enorme plakatene i Moskva. Foto: Dordi Glærum Skuggevik.

ner et stort bål. Domkoret står oppstilt og synger - hjemmelaget mat er satt ut på flere bord og øltønna ligger borte ved et uthus. Straks rives vi med i langdans og ringdans, også alle prestene, så nær som senior fra Vilniuskatedralen. En torader jager oss rundt på gressletten. Pater Patrick fra Saint Severin i Paris river prestekragen av seg og stapper den i lomma da polkaen begynner: «Et sted går grensen for oss prester,» sier han.

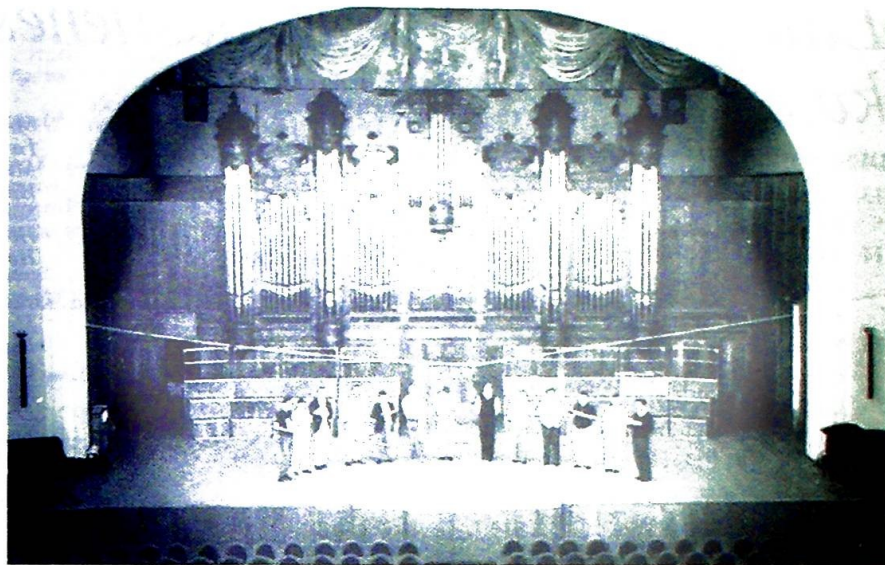
Alle jentene fra domkoret har bunader og blomsterkranser i håret. Claude som fyller 30 år idag, kronnes med en timoteikrans og settes på en stol. Både han og stolen kastes opp i luften tre ganger under hurrarop og sang. Ingen drikker mer enn to glass øl - men livsgleden er på topp. Pater Kim krøker armene - rygg mot rygg - under armene på den eldste presten fra Vilnius. Kazimieras får beskue stjernene fra en uvanlig horisontal på ryggen av den sporty koreaneren. Jeg forsøker å stoppe pater Kim, men: «Det har han godt av!» - får jeg vite.

Det er en tradisjonell litauisk sommernattsfest, får vi vite. Jeg tenker at slik ekte livsglede var det sikkert hjemme også - før i tiden. Jeg gremmer meg over at de andre tre nordmennene gikk til sengs uten å bli med. Motstrebende drar jeg hjem i en bil i halv-tre-tiden. Da vi gjør oss klar til å dra ut til flyet neste morgen, kommer de siste, direkte fra skogen - til fots. De har sett sola gå opp. Kløverduppene henger ned fra blomsterkransene på jentene. Litauiske jenter er meget vakre på en sval og uskyldig måte, og med den store optimismen som i dag preger ungdommen i Litauen, er det en ren oppbyggelse å se dem. Ingen bruker sminke.

Intourist-guiden råder oss til å tie om Litauen i Moskva, ellers kan det bli ubehagelig for våre venner der. Et nytt eksempel på glasnost!

Moskva, Moskva

Vi lander på instrumentflyging i Moskva. Flyet slår hjulene ut uten at vi ser noe annet enn tåke. Med tre flyplasser minst - og med denne tåken, er lettelsen stor etter en OK landing. Vi aner ikke om det blir

Korøvelse i Tsjaikovskij-salen – for den første konsert med religiøs musikk i en verdenslig sovjet-sal siden revolusjonen. Foto: Dordi Glærum Skuggevik.

konsert. Men det blir det, og også daglige messer i en katolsk kirke i Moskva.

Hotel Belgrad er som en overbrukt jernbanestasjon. Jeg skal ringe NRK og Ambassaden. Idet jeg løfter røret av, faller telefonen i to deler - delene velter utover i hver sin retning. Det tar ett døgn før jeg får en ny. Døra står på gløtt når jeg kommer og skal legge meg. Knallrød telefon i ny design.

«Dette har ikke den gjengse radiolytter i Norge noen interesse av,» sier NRK's sommervikar. Jeg biter i meg kommentaren om NRK's nivellering av det norske folk. Etter konserten ringer jeg igjen og forteller at 1700 plasser var utsolgt i Tsjaikovskij-salen på hovedkonservatoriet. Henning gjorde det store på det 70-stemmers franske orgelet. Sovjetisk fjernsyn var der med 2-3 kameraer hele tiden, og Henning og to franske menn ble grundig intervjuet. Da omsider ringer NRK hjem.

Johannespasjonen synges for et stille og grepet publikum. Tekstene resiteres før sangavdelingene, og Henning avslutter med orgel improvisasjon. Sju tablåer, slik som under konserten koret hadde med Messiaen i påsken i år.

Profeten Jeremias synger: «Jerusalem, Jerusalem - vend om og søk din Gud!» Alle tenker: «Moskva, Moskva . . .!» Dette pågår langt over timen. Så: Oppstandelsen! «Dere kan bare legge Ham ned -

trække på Ham, Han står opp igjen!» Meldingen er tydelig for enhver. Publikum krever mer, mer! «Salve Regina» - Herrens mor, Himmelens Dronning.

Henning setter kronen på verket. Som ellers løper folk frem med blomsterbuketter.

På gågaten er det ikke mat i butikkene.

Folk går i tøysko og plastsko.

Klærne ser ut til å ha vært på vask i 20 år.

«Jeg har stått på for denne konserten,» sier damen som ellers er impresario for russiske musikere i Frankrike, «for jeg er litauer og katolikk!» Hun forteller at for første gang etter revolusjonen er religiøse tekster og religiøs musikk fremført i verdslige saler i Sovjet!

Plakatene var enorme på veggene i Moskva.

Siste dag kjører vi buss til Zagorsk. Det er den ortodokse St. Hans-dagen. Aksen St. Hans i Trondenes kirke - St. Hans i Zagorsk har vært en lang vandring på mange plan. Døperen Johannes er steget frem på en ny måte. Vi skal leve lenge med ham etter dette. Kanskje er han aktuell for vår tid på en måte vi ikke har forstått før nå?

Vel hjemme ringer jeg den gamle «gregorianer» Asbjørn Hernes og beretter. «De he da væl itj vårre på nå turné,» sier han. «Det her va da eit korstog!»

Artikkelen er noe forkortet. Red.

Liturgisk kalender

DESEMBER

13. Lucia, jomfru og martyr.
Es. 40, 25-31. Mt. 11, 28-30.
14. Johannes av Korset, prest og kirkelærer.
Es. 41, 13-20. Mt. 11, 11-15.
15. Fredag i 2. uke i advent.
Es. 48, 17-19. Mt. 11, 16-19.
16. Lørdag i 2. uke i advent.
Sir. 48, 1-4. 9-11.
Mt. 17, 10-13.
17. 3. søndag i advent.
Es. 35, 1-6. 10. Jak. 5, 7-10.
Mt. 11, 2-11.
18. Mandag i 3. uke i advent.
Jer. 23, 5-8. Mt. 1, 18-24.
19. Tirsdag i 3. uke i advent.
Dom. 13, 2-7. 24-25. Lk. 1, 5-25.
20. Onsdag i 3. uke i advent.
Es. 7, 10-14. Lk. 1, 26-38.
21. Torsdag i 3. uke i advent.
Petrus Canisius, prest og kirkelærer.
Høys. 2, 8-14. Lk. 1, 39-45.
22. Fredag i 3. uke i advent.
1. Sam. 1, 24-28. Lk. 1, 46-56.
23. Johannes av Kent, prest.
Mal. 3, 1-4.4, 5-6. Lk. 1, 57-66.
24. 4. søndag i advent.
Es. 7, 10-14. Rom. 1, 1-7.
Mt. 1, 18-24.
24. Aften. Vigilie til Herrens fødsel.
Es. 62, 1-5.
Ap.gj. 13, 16-17.
Mt. 1, 1-25. eller 1, 18-25.
25. Herrens fødsel.
Julenatt: Es. 9, 2-7. Tit. 2, 11-14.
Lk. 2, 1-14.
Julemorgen: Es. 62, 11-12.
Tit. 3, 4-7. Lk. 2, 15-20.
Juledag: Es. 52, 7-10.
Hebr. 1, 1-6.
Joh. 1, 1-18 el. 1, 1-5. 9-14.
26. Stefan, den første martyr.
Ap.gj. 6, 8-10. Mt. 2, 13-18.
27. Johannes, apostel og evangelist.
1. Joh. 1, 1-4. Joh. 20, 2-8.
28. De uskyldige barn.
1. Joh. 1, 5-2,2. Mt. 2, 13-18.
29. Femte dag i juleuken.
1. Joh. 2, 3-11. Lk. 2, 22-35.
Thomas Becket, biskop og martyr.
30. Sjette dag i juleuken.
1. Joh. 2, 12-17. Lk. 2, 36-40.
31. Søndag. Den hellige Familie, Jesus, Maria og Josef.
Sir. 3, 2-6. 12-14.
Kol. 3, 12-21.
Mt. 2, 13-15. 19-23.

Julegudstjenester

ÅSKER OG BÆRUM

Mariakirken, Nyveien 17, Stabekk

24.12. Julaften	kl. 11.00
	kl. 15.30
	kl. 24.00
25.12. 1. juledag	kl. 11.00
26.12. 2. juledag	kl. 11.00
31.12. Nyttårsaften	kl. 11.00
01.01. Nyttårsdag	kl. 11.00

Messe (4. søndag i advent)

Familiemesse

Midnattsmesse

Høymesse

Sangmesse

Høymesse

Høymesse

Eikeli Katolske Kirke – Kristi Freds Kirke, Veståsen 18, Hosle

24.12. Julaften	kl. 09.00
	kl. 10.00
	kl. 15.00
	kl. 23.00
25.12. 1. juledag	kl. 10.00
26.12. 2. juledag	kl. 10.00
31.12. Nyttårsaften	kl. 09.00
	kl. 10.00
01.01. Nyttårsdag	kl. 10.00

Messe

Engelsk messe

Engelsk familiegudstjeneste

Midnattsmesse på engelsk

Engelsk høymesse

Engelsk messe

Messe

Engelsk høymesse

Engelsk messe

BERGEN

St. Pauls Kirke, Christiesgate 16

23.12. Lørdag:	kl. 16.00
24.12. Julaften	kl. 15.00
	kl. 18.00
	kl. 20.00
	kl. 24.00
25.12. 1. juledag	kl. 10.00
	kl. 11.00
26.12. 2. juledag	kl. 19.00

Messe på spansk og spansk julefest

Barnegudstjeneste

Messe på tamil

Messe på vietnamesisk

Midnattsmesse

Messe på engelsk

Messe på spansk og norsk

Messe på norsk

Marias minde, Nylandsvn. 31

24.12. Julaften	kl. 16.00
-----------------	-----------

Messe på norsk

St. Olav kapell, Finnevn. 57, Voss

26.12. 2. juledag	kl. 18.00
-------------------	-----------

Messe på norsk

HAMAR

St. Torfinn kirke, Torvgt. 113

24.12. Julaften	kl. 11.00
	kl. 16.00
	kl. 24.00
25.12.	kl. 11.00
1.1.90	kl. 11.00

Høymesse

Familiiegudstjeneste

Midnattsmesse

Høymesse

Høymesse

LILLEHAMMER

Mariakirken, Weidemannsgt. 3

25.12.	kl. 11.00
25.12.	kl. 18.00
26.12.	kl. 11.00
1.1.90	kl. 18.00

Høymesse

Messe

Høymesse

Messe

LILLESTRØM

St. Magnus kirke, Romeriksgata 1

24.12. Julaften	kl. 09.00
	kl. 10.30
	kl. 15.00
	kl. 24.00
25.12. 1. juledag	kl. 10.30
26.12. 2. juledag	kl. 10.30
31.12. Nyttårsaften	kl. 09.00
	kl. 10.30
01.01. Nyttårsdag	kl. 10.30

Ottemesse

Høymesse

Familiiegudstjeneste

Midnattsmesse

Høymesse

Høymesse

Ottemesse

Høymesse

Høymesse

KRISTIANSAND

St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3

24.12. Julaften	kl. 09.30
	kl. 16.00
	kl. 24.00
25.12. 1. juledag	kl. 09.30
	kl. 11.00
26.12. 2. juledag	kl. 11.00
31.12. Nyttårsaften	kl. 09.30
	kl. 11.00

Fromesse (4. søndag i advent)

Familiiegudstjeneste

Midnattsmesse

Fromesse

Høymesse

Messe

Familiiegudstjeneste

Høymesse

OSLO

St. Olav Domkirke, Akersveien 1

24.12. Julaften	kl. 09.30
	kl. 11.00
	kl. 15.00
	kl. 19.00
	kl. 24.00

Messe 4. søndag i advent

Høymesse 4. søndag i advent

Familiiegudstjeneste med julesalmer fra mange land

Messe på vietnamesisk

Midnattsmesse

25.12. 1. juledag	kl. 09.30 kl. 11.00 kl. 13.00 kl. 16.00 kl. 19.00	<i>Fromesse med julesalmer</i> <i>Høymesse</i> <i>Messe på polsk</i> <i>Messe på kroatisk</i> <i>Messe på engelsk</i>
26.12. 2. juledag	kl. 11.00 kl. 19.00	<i>Messe</i> <i>Messe på engelsk</i>
31.12. Nyttårsaften	kl. 09.30 kl. 11.00 kl. 13.00 kl. 16.00 kl. 19.00	<i>Messe</i> <i>Høymesse m/Te Deum</i> <i>Messe på spansk</i> <i>Messe på kroatisk</i> Takksigelsesmesse på engelsk
01.01. Nyttårsdag	kl. 11.00 kl. 17.30 kl. 19.00	<i>Høymesse</i> <i>Messe på tamil</i> <i>Messe på engelsk</i>

St. Hallvard kirke, Enerhauggt. 4

24.12. Julaften	kl. 11.00 kl. 14.00 kl. 22.45	<i>Høymesse (4. søndag i advent)</i> <i>Familiemesse</i> <i>Midnattsmesse</i>
25.12. 1. juledag	kl. 11.00	<i>Høytidelig festmesse</i>
26.12. 2. juledag	kl. 11.00	<i>Dialogmesse</i>
31.12. Nyttårsaften	kl. 09.30 kl. 11.00	<i>Messe</i> <i>Høymesse</i>
01.01. Nyttårsdag	kl. 09.30 kl. 11.00	<i>Messe</i> <i>Høymesse</i>

St. Dominikus Kirke, Neberggt. 15

24.12. Julaften	kl. 11.00 kl. 16.00 kl. 24.00	<i>Høymesse (4. søndag i advent)</i> <i>Barnegudstjeneste</i> <i>Midnattsmesse</i>
25.12. 1. juledag	kl. 11.00	<i>Høymesse</i> Merk: Ingen annen messe 1. juledag
26.12. 2. juledag	kl. 11.00	<i>Messe</i>
31.12. Nyttårsaften	kl. 11.00	<i>Høymesse</i>
01.01. Nyttårsdag	kl. 11.00	<i>Høymesse</i>

Lunden Kloser, Øvre Lunden 5

24.12. Julaften	kl. 10.00 kl. 24.00	<i>Høymesse (4. søndag i advent)</i> <i>Midnattsmesse</i>
25.12. 2. juledag	kl. 11.00	<i>Høymesse</i>
26.12. 2. juledag	kl. 10.00	<i>Høymesse</i>
31.12. Nyttårsaften	kl. 10.00	<i>Høymesse. Festen for den hellige familie</i>
01.01. Nyttårsdag	kl. 11.00	<i>Høymesse. Festen for Maria Guds mor</i>

STAVANGER

St. Svithun Kirke Dronningensgate 8

24.12. Julaften	kl. 11.00 kl. 16.00 kl. 19.00 kl. 24.00	<i>Felles stille høymesse</i> <i>Barnegudstjeneste</i> <i>Engelsk/fransk messe</i> <i>Midnattsmesse</i>
25.12. 1. juledag	kl. 09.30 kl. 11.00	<i>Engelsk messe</i> <i>Høymesse</i>
26.12. 2. juledag	kl. 11.00	<i>Felles messe</i>
31.12. Nyttårsaften	kl. 09.30 kl. 11.00	<i>Engelsk messe</i> <i>Høymesse</i>
01.01. Nyttårsdag	kl. 19.00	<i>Felles aftenmesse</i>

HAUGESUND

St. Josef Kirke, Haraldsgt. 21

24.12. Julaften	kl. 16.00 kl. 24.00	<i>Barnemesse</i> <i>Midnattsmesse</i>
25.12. 1. juledag	kl. 11.00	<i>Høymesse</i>
26.12. 2. juledag	kl. 11.00	<i>Høymesse</i>
01.01. Nyttårsdag	kl. 18.00	<i>Aftenmesse</i>

TROMSØ

Vår Frue kirke, Storgt. 94

23.12. Lørdag	kl. 19.00	<i>Messe (4. søndag i advent)</i>
24.12. Julaften	kl. 11.00 kl. 24.00	<i>Messe (4. søndag i advent)</i> <i>Midnattsmesse</i>
25.12. 1. juledag	kl. 11.00	<i>Høymesse</i>
26.12. 2. juledag	kl. 11.00 kl. 19.00	<i>Høymesse</i> <i>Messe</i>

TRONDHEIM

St. Olav, Schirmersgt. 1

24.12. Julaften	kl. 11.00 kl. 15.00 kl. 24.00	<i>Høymesse</i> <i>Barnegudstjeneste</i> <i>Midnattsmesse</i>
25.12. 1. juledag	kl. 11.00	<i>Høymesse</i>
26.12. 2. juledag	kl. 11.00	<i>Høymesse</i>
31.12. Nyttårsaften	kl. 11.00	<i>Høymesse</i>
01.01. Nyttårsdag	kl. 11.00	<i>Høymesse</i>

JANUAR

- Festen for Maria, Guds Mor.*
4. Mos. 6, 22-27. Gal. 4, 4-7.
Lk. 2, 16-21.
- Basilus den Store og Gregor av Nazianz, biskoper og kirkelærere.
1. Joh. 2, 22-28. Joh. 1, 19-28.
- Ferial. 1. Joh. 2, 29-3,6.
Joh. 1, 29-34.
- Ferial 1. Joh. 3, 7-10.
Joh. 1, 35-42.
- Ferial. 1. Joh. 3, 11-21.
Joh. 1, 43-51.
- Ferial. 1. Joh. 5, 5-13.
Mk. 1, 7-11.
- Herrens åpenbaring.*
Jes. 60, 1-6.
Ef. 3, 2-3a. 5-6.
Mt. 2, 1-12.
- Herrens dåp.
Jes. 42, 1-4. 6-7.
Ap.gj. 10, 34-38.
Lk. 3, 15-16. 21-22.
- Ferial. 1. Sam. 1, 9-20.
Mk. 1, 21-28.
- Ferial. 1. Sam. 3, 1-9. 19-20.
Mk. 1, 29-39.
- Ferial. 1. Sam. 4, 1-11.
Mk. 1, 40-45.
- Ferial. 1. Sam. 8, 4-7. 10-22.
Mk. 1, 2, 1-12.
- Jomfru Marias lørdagsmesse el. Hilarius, biskop og kirkelærer.
1. Sam. 9, 1-4, 17-19, 10,1.
Mk. 2, 13-17.
- 2. søndag i kirkeåret.*
Jes. 49, 3,5-6. 1. Kor. 1, 1-3.
Joh. 1, 29-34.
- Ferial. 1. Sam. 15, 16-23.
Mk. 2, 18-22.
- Ferial. 1. Sam. 16, 1-3.
Mk. 2, 23-28.
- Antonius, abbed.
1. Sam. 17, 32-33. 37. 40-51.
Mk. 3, 1-6.
- Ferial. 1. Sam. 18, 6-9. 19, 1-7.
Mk. 3, 7-12.
- Ferial. 1. Sam. 24, 3-21.
Mk. 3, 3, 13-19.
- Fabian, pave og martyr el. Sebastian, martyr.
2. Sam. 1, 1-4. 11-12. 19. 23-27.
Mk. 3, 20-21.
- Verdensdagen for fred.*
3. søndag i kirkeåret.
Jes. 8, 23-9,3. 1. Kor. 1, 10-13. 17.
Mt. 4, 12-23.
- Ferial el. Vincent, martyr.
2. Sam. 5, 1-7. 10.
Mk. 3, 22-30.
- Ferial. 2. Sam. 6, 12-15. 17-19.
Mk. 3, 31-35.

ST. OLAV

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Telefon: (02) 20 72 48

*Hyrdenes tilbedelse. Tressnitt av
Albrecht Dürer (1471–1528).*

ST. OLAV ER JULEBUTIKKEN!

ÅRETS BØKER
KUNSTBØKER
LANDETS STØRSTE OG
BESTE UTVALG I
KRYBBEFIGURER OG
STALLER
PLATER - KASSETTER - CD
JULEMUSIKK FRA HELE
VERDEN
IKONER
KUNSTKALENDERE
KUNSTKORT OG BYENS
PENESTE JULEKORT MED
KRISTNE MOTIVER
LYS
GAVEKORT

*Billedboken: Pavens besøk i
Norden, kommer i handelen
før jul.*

UTVIDET ÅPNINGSTID:
11.12 – 22.12: 9 – 18
Lørdager: 9 – 15

Vi sender over hele landet.

RADIOVATICANA

Program for Skandinavia

Hver dag kl. 20.15 på 11.715, 9.755 og 6.185 Hz på 25.31 og 49 m.
kortbølge samt på 1611 kHz = 186 m. mellombølge.

Norsk: Mandag

Dansk: Første torsdag i måneden

Svensk: Tirsdag, onsdag, torsdag og lørdag. «Brevkasse»
Første onsdag i måneden.

God jul!

Galligani

N. Slottsgt. 25 - tlf.: (02) 42 50 10
Stortingsgt. 22 – tlf.: (02) 41 16 77

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING (02) 66 59 00 – SERVICE (02) 66 58 60 – 66 58 61

Neste nummer utgis 23. januar. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Medarbeidere:

Tollef Berg

Liv Greni

Kjell Arild Pollestad o.p.

Albert Raulin o.p.

Gunnel Vallquist

Akersveien 14, 0177 Oslo 1

Redaksjon: Tlf. (02) 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. (02) 20 72 26

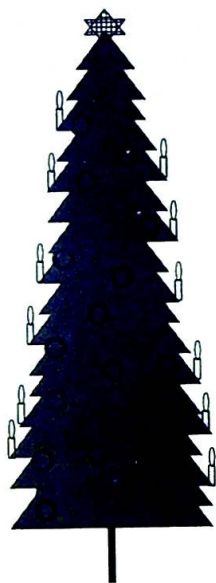
Årsabonnement (Norge): kr. 195, -

Øvrige europeiske land: kr. 220, -

Andre verdensdeler: kr. 230, -

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

ÅRETS JULEGAVER

I år har vi gjort innspurten i julegavekjøpet lett, vi har nemlig gitt ut en rekke bøker som egner seg ypperlig til julegaver.

Per Bjørn Halvorsen: «**Jesu nattverd. Messen gjennom 2000 år.**» Meget vakker bok, rikt illustrert. Innbundet kr. 180, -.

Per Bjørn Halvorsen: **Katolske prekener.** Kr. 97, -. Boken er møtt med glimrende kritikk.

Moder Teresa og Broder Roger: «**Meditasjoner over Korsveien.**» Kr. 68, -. En bok det neppe er nødvendig å anbefale. Moder Teresa og Broder Roger har noe å si alle.

Pavens taler og prekener i Norge. Kr. 69, -.

Ellers har vi H. J. Nouwen: «**Gjøre alle ting nye,**» Julian av Norwich: «**Innhyllet i kjærlighet,**» og selvsagt ungdomsbønnen «**I Ditt nærvær...**»

Bestilles hos bokhandleren,
eller direkte fra St. Olav Bokhandel.

St. Olav Forlag

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen
Tlf. (03) 83 42 80

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG FOERSTER

Tlf.: 15 54 26/15 56 06

**TRENGER
DU TRYKKSAKER?**

Kontakt

SATS + PASTE A/S

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: (02) 30 04 16 - 30 84 53

BEGRAVELSESBYRÅER

**T.S. JACOBSEN-
GRUPPEN**
ULLEVÅLSVEIEN 1

TELEFON * (02) 20 79 05
20 62 02—11 15 61
Telefax 20 70 04

CARITAS | NORGE
DEN KATOLSKKE KIRKES HJELPEORGANISASJON

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo 3

Gavekonti:

Postgiro: 5 00 40 64 - Bank: 8998.09.08136

Balansetid

Vi sikter oss inn mot julen. Balansetid. Dag etter dag strever vi vettet av oss for endelig å hvile. Hvile i Guds hånd. Lukke butikkdøren godt igjen og sette oss ned med glitter og røde duker. Skinnende messing, kaker og gaver i overflod. Endelig får vi hvile, hvile i Guds hånd.

Balansetid. Tiden da Gud gjenoppretter balansen. Hviler i menneskets hånd. Sover ved Marias bryst. Den mektige Gud overgitt det ydmyke menneske. Gud hviler i vår hånd. Vi hviler i Guds hånd. Det er jul.

Balansetid. Da den mektige oppgir sin makt, og slik viser hva allmakt er. Balansetid. Vi får oppgi vårt strev etter ære og berømmelse i hverdagen, oppgi all kamp i familien om å bli godtatt og verdsatt og gitt førsteplassen. Før nå får vi hvile i Guds hånd.

Rett og rimelig kan vårt strev være. Vi skal ikke gi uretten

rom på jorden. Vi skal slåss mot lidelsen og strebe etter det vakre og vone som har kjærligheten i seg. Men vi skal ikke glemme at det er godt å være stille og vente på hjelp fra Herren. I ledelsen, i uretten, i sorgen, i prestasjonsjaget og produktiviteten.

I den ventende stillheten er det vi gir plass for underet. Så vi kan se det hyrdene på marken så. Så vi kan høre engelen som Maria hørte. Budskapet om fredsfyrsten.

For ti år siden gikk sovjetiske styrker inn i Afghanistan. Vi fryktet krigen, atomrakettene, utslettelsen, opprustningen. Terrorbalansen.

I året 1989 har vi opplevd underet. Sovjetiske styrker ut av Afghanistan. Nedrusting, avspenning, demokratisering. I et tempo ingen av oss kan fatte, skjer *det* knapt noen trodde mulig. Jernteppet i Europa har falt. Muren i Berlin er åpnet. Alle som har tålt, fryktet, håpet og bedt, ser nå virkelig håp i håpet.

Underet har skjedd. Den andre siden av balansetid. En tid til å lide, en tid til å vente, en tid til å be. Og en tid til å våge, tenne lys, gå ut på gaten med tente lys. Gå ut fra fredsbønnen i kirken med tente lys. Ut i byen, ut gjennom gatene.

Ingen av oss vet hva som venter de sterkeste drivkreftene bak den stille revolusjon vi har sett i Øst-Europa denne høsten. Men vi vet at noen har holdt seg rede og våget å tro på underet. Våget å be om det umulige, ventet på balansetid.

La oss glede oss uhemmet over fruktene av fredsfyrstens komme! Vel vitende om at Han ikke kommer med tanks og militærmakt, men som et lite barn som hviler i menneskets hånd. Og la oss ikke glemme å be - be om Guds rikes komme om virkeliggjørelsen av underet, i Kina, i Afghanistan, Øst-Europa, Namibia, Sør-Afrika, El Salvador, Libanon og Chile. I våre menigheter, i våre hjem og i våre sinn. Så vi kan hvile i Guds hånd, og handle i rette tid.

Kristins søster

